

Lärarens sidor: Mellan

Textsamtal i grupp · åk 2–9

Här är texterna på nivån Mellan och kartläggningens två. Tabellen visar vad varje text handlar om, vad eleven ska lista ut, vilka slags frågor mellan raderna texten har, hur svår den är och om den har en vändning eller är känslig. Efter tabellen har varje text en egen sida med det du behöver i passet: det som står mellan raderna, var du stannar, vad du säger när du tänker högt, svaren och två öppna frågor till samtalet.

Frågorna står på elevens blad, så ha din kopia bredvid.

Texten	Handlar om	Eleven listar ut	Frågornas slag	Svårighet
1. Längst bak	Berättaren och pojken i bänken framför, i klassrummet och på skolgården under en dag.	hur någon känner sig	Varför, Känsla	1, enkel, känslig
2. Skrapet på dörren	Elias och pappa hemma en tidig morgon.	var och när det händer	Var och när, Före och efter	1, enkel, känslig
3. Mössan	Moa och Kian vid ett staket under en klassresa.	vem någon är, eller vem ett ord syftar på	Vem (syftning), Var och när, Känsla	1, enkel
4. Vid samma bord	Ines och Malte vid samma bord under en mattelektion.	vad ett ord betyder just här	Varför, Ordet	1, enkel, känslig
5. Bänken	Hedda, Tobias och Isak i ett klassrum.	vem någon är	Varför (två frågor), Vem	2, medel, vändning
6. Till författaren	Bilal skriver ett brev en kväll hemma.	hur någon känner sig	Känsla, Varför (två frågor)	2, medel
7. Kartongen	Samir och mormor vid en gammal kartong hemma hos mormor.	vad som hände innan, eller vad som händer sedan	Vem (syftning), Före och efter	2, medel
8. Lördag klockan 14	Nour, Arvid och Zahra skriver i sin gruppchatt en kväll.	vad någon egentligen menar	Vem (syftning), Känsla, Det som menas	2, medel, känslig
9. Hinken i hallen	Nova och pappa i hallen en morgon.	vad som hände innan, eller vad som händer sedan	Före och efter (två frågor), Känsla	2, medel
10. Rum 4	Ronja och Hiba i ett rum mitt i natten.	vad någon egentligen menar	Känsla, Det som menas	2, medel, känslig
11. Torsdag hos farfar	Selma och farfar i farfars kök en torsdag.	varför något händer, eller vad någon vill	Före och efter, Varför	2, medel, känslig
12. Snöret	Tyra och Ravi vid en bäck efter skolan.	vad någon egentligen menar	Känsla, Det som menas, Varför	3, svår

Texten	Handlar om	Eleven listar ut	Frågornas slag	Svårighet
13. Skollopp	En elev som skriver i sin dagbok två kvällar i rad.	varför något händer, eller vad någon vill	Före och efter, Varför (två frågor)	3, svår, vändning, känslig
14. En runda	Vincent hemma och ute i kvarteret en förmiddag.	varför något händer, eller vad någon vill	Varför, Känsla	3, svår, känslig
15. Någon har varit här	Ruben hemma en kväll med storsyster och mamma.	vad som hände innan, eller vad som händer sedan	Det som menas, Varför, Före och efter	3, svår, vändning
16. Den trötta hästen	Karin från torpet vid sjön och en bonde på hans gård, förr i tiden. I Selma Lagerlöfs stil.	var och när det händer	Var och när, Varför	1, enkel
17. Klunk	Anton och Iris bland borden på en parkering, och en tant bakom ett av borden.	vem någon är, eller vem ett ord syftar på	Var och när, Vem (syftning), Varför	1, enkel
18. Trappsteget	Tekla på ett trappsteg utanför porten efter skolan. I Kate DiCamillos stil.	hur någon känner sig	Vem (syftning), Känsla, Varför	1, enkel
19. Biljetten	Jeb och två kompisar en sommardag i en liten stad vid en flod, förr i tiden. I Mark Twains stil.	varför något händer, eller vad någon vill	Det som menas, Varför (två frågor)	2, medel
20. Koppen med guldkant	Saker i ett gammalt skåp, och en söndag när prästen kommer på besök. I H.C. Andersens stil.	vad någon egentligen menar	Varför, Det som menas	2, medel
21. Tändstickorna	Jakob, kusinen Hawa och farmor vid ett köksbord en söndag.	vad ett ord betyder just här	Ordet, Det som menas (två frågor)	2, medel
22. Rena händer	Berättaren och Mehdi hemma hos grannen Rut, som har ett piano. I Ulf Starks stil.	varför något händer, eller vad någon vill	Före och efter, Varför	2, medel
23. Fönstret på andra sidan	Berättaren och Selin vid ett köksfönster under en vecka. I Antoine de Saint-Exupérys stil.	varför något händer, eller vad någon vill	Ordet, Varför (två frågor)	3, svår

Texten	Handlar om	Eleven listar ut	Frågornas slag	Svårighet
24. Till skäret	Frans och mormor vid en brygga i skärgården en blåsig dag. I Tove Janssons stil.	vad någon egentligen menar	Känsla, Det som menas (två frågor)	3, svår
25. Ditt rum	Yasin skriver ett brev till sin storebror.	vad som hände innan, eller vad som händer sedan	Före och efter, Ordet, Känsla	3, svår, vändning, känslig
Kartläggning före: Fem minuter	Oskar och hans tränare en stund innan något tar slut.	hur någon känner sig	Känsla, Var och när	före insatsen
Kartläggning efter: Två minuter	Elin och fröken en stund före något som ska börja.	hur någon känner sig	Känsla, Var och när	efter insatsen

Så väljer du text	
Veckans slag	Välj en text med frågor av veckans slag, som progressionen visar: Känsla och Vem i vecka 1, Var och när och Varför i vecka 2, Före och efter i vecka 3, Det som menas i vecka 4–5 och Ordet i vecka 6–8. Metodens texter räcker till ungefär åtta veckors pass. Varje nivå har fyra texter med slaget Ordet till pass 1 och 2 i vecka 6–8. Är de slut, tar du en text med ett slag som gruppen behöver öva mer. I pass 3 läser eleverna i sin egen bänkbok. Vill du ha fler texter, tar du dem ur serien Mellan raderna eller skriver egna.
Svårigheten	Börja med svårighet 1, och ta 2 eller 3 när gruppen klarar slutsatsen med mindre stöd. En text med vändning får eleverna att tänka om mot slutet. En känslig text har en rad om det på sin sida. Läs raden före passet, och ta inte två texter om samma slags svåra sak samma vecka.
Nivåerna	Välj nivå efter gruppen, och blanda gärna, till exempel en text på Lättläst när ni övar ett nytt tankesteg och en på Mellan när det sitter.

© Niclas Fohlin. Ur Textsamtal i grupp, <https://niclasfohlin.se/stodundervisning/textsamtal-i-grupp>. Figurerna På bordet: Fluent Emoji, © Microsoft Corporation, MIT-licens.

Lärarens sida: Mellan, kartläggning före, Fem minuter

Textsamtal i grupp · åk 2–9

Det som står mellan raderna: Oskar är otålig och vill in på planen, men kanske också orolig för att inte få spela. Han är i en idrottshall nära slutet av en match.

Kartläggningen	
Så gör du	Eleven gör kartläggningen enskilt med dig utanför passen, på fem till åtta minuter. Ställ ingen fråga före läsningen, och stanna inte. Eleven läser själv, och för den som avkodar mödosamt läser du texten högt först. Eleven svarar muntligt, och du skriver i protokollet. Den första frågan ger 1 poäng, och fråga 2 och fråga 3 ger 0–2 poäng var, högst 5 poäng. Fråga tillbaka bara om eleven inte svarar, och skriv då ett h efter poängen.
Känsligt	Elever som sällan får spela i laget kan känna igen sig. Låt eleven svara med sina egna ord och kommentera inte svaret vid kartläggningen.
Fråga 1 · på raderna	Tre.
Fråga 2 · mellan raderna, Känsla	<p>Ledtrådarna: <i>"knöt om skosnörena för tredje gången"; "Jag är redo när du vill"; "Oskars tröja var ren och torr, och han strök ut ett veck som redan var borta"</i>.</p> <p>Svar som texten stöder: otålig, spänd, orolig eller lite nervös. Ord att ge i samtalet: otålig, nervös.</p> <p>En tanke att pröva: <i>"Glad, för det är en match."</i> Eleven utgår från vad hen själv tycker om matcher och hittar inget stöd i texten.</p> <p>Fråga tillbaka: <i>"Vad gör Oskar med skorna, och vad säger han till tränaren?"</i></p> <p>Poäng: 2 poäng för en slutsats som texten stöder med ledtråd, till exempel <i>"Otålig, för han har sagt att han är redo två gånger."</i> 1 poäng för en känsla som texten stöder utan ledtråd (<i>"Otålig."</i>) eller en ledtråd utan slutsats (<i>"Han knyter skorna."</i>). 0 poäng för en känsla som texten inte stöder, ett svar som bara upprepar en mening, eller inget svar.</p>
Fråga 3 · mellan raderna, Var och när	<p>Ledtrådarna: <i>"Skor gnisslade mot golvet"; "bollen träffade väggen"; "siffrorna sju och nio"; "Fem minuter kvar"</i>.</p> <p>Svar som texten stöder: i en idrottshall eller gymnastiksal under en match, nära slutet.</p> <p>En tanke att pröva: <i>"Utomhus på en fotbollsplan."</i> Bollen finns med, men väggen, taket och golvet visar att det är inomhus.</p> <p>Fråga tillbaka: <i>"Vad träffar bollen, och vad gnisslar mot golvet?"</i></p> <p>Poäng: 2 poäng för en plats som texten stöder med ledtråd, till exempel <i>"I en idrottshall, för skorna gnisslar mot golvet och de spelar med boll."</i> 1 poäng för rätt plats utan ledtråd (<i>"I en idrottshall."</i>) eller en ledtråd utan plats (<i>"Skorna gnisslar."</i>). 0 poäng för en plats som texten inte stöder, som <i>"Hemma"</i>, eller inget svar.</p>
Fråga 4 · bortom raderna	Ett svar kan vara att man säger något som lugnar, som att han snart får spela, eller något som skickar honom i väg, som att han ska värma upp. Ett bra svar nämner att Oskar har frågat flera gånger eller att hans tröja är torr, och ger ett eget skäl.
Om eleven fastnar	Peka på <i>"knöt om skosnörena för tredje gången"</i> .

FEM MINUTER

Oskar satt längst ut på bänken och knöt om skosnörena för tredje gången. Skor gnisslade mot golvet, och varje gång bollen träffade väggen smällde det så att ljudet rullade under taket. Luften var varm och luktade gummi.

”Fem minuter kvar”, sa tränaren utan att vända sig om.

”Jag är redo när du vill”, sa Oskar. Han hade sagt samma sak för en stund sedan, och tränaren nickade bara mot planen.

På väggen lyste siffrorna sju och nio, och klockan ovanför räknade ner mot noll. Alla de andra hade mörka svettfläckar på tröjorna. Oskars tröja var ren och torr, och han strök ut ett veck som redan var borta.

1. Hur många gånger hade Oskar knutit om skosnörena?
2. Hur känner sig Oskar? Hur vet du det?
3. Var är Oskar? Hur vet du det?
4. Tränaren säger att det är fem minuter kvar. Vad hade du sagt till Oskar? Varför?

Lärarens sida: Mellan, text 1, Längst bak

Textsamtal i grupp · åk 2–9

Det som står mellan raderna: Berättaren är ny i klassen, osäker och ensam, men vill egentligen höra till. Jackan som sitter kvar visar att hen inte känner sig hemma.

I passet	
Känsligt	Elever som själva har bytt skola eller klass kan känna igen sig. Låt dem berätta om de vill, men fråga inte ut någon.
Före läsningen	Vad gör man första dagen på ett ställe där man inte känner någon?
Stoppet	Stanna efter <i>"Jag slog upp matteboken på sidan fyra och läste första raden tre gånger."</i> Något upprepas, och hen säger en sak och gör en annan: <i>"Det spelar ingen roll"</i> , men hen läser samma rad tre gånger.
Tänka högt · fråga 3, Känsla	<i>"Vänta, här står inte hur berättaren mår. Jag ser framför mig någon längst bak som läser samma rad om och om igen. Det står 'Det spelar ingen roll', och det står 'läste första raden tre gånger'. Jag vet att man läser om samma rad när tankarna är någon annanstans. Alltså tror jag att berättaren är osäker och ensam men vill höra till. Stämmer det med resten? Jag läser vidare. På rasten räknar hen tyst med de andra. Ja, det stämmer."</i>
Fråga 1 · på raderna	Tre.
Fråga 2 · mellan raderna, Varför	Ledtrådarna: <i>"Jackan hängde jag inte upp på kroken"; "Den fick sitta kvar på ryggen"; "Det spelar ingen roll"</i> . Svar som texten stöder: hen känner sig inte hemma än, vill kunna gå när som helst och vill inte visa att hen bryr sig. En tanke att pröva: <i>"Hen fryser."</i> Inget i texten handlar om kyla, och hen sitter inne. Fråga tillbaka: <i>"Varför tar man av sig jackan när man sitter inne?"</i>
Fråga 3 · mellan raderna, Känsla	Ledtrådarna: <i>"läste första raden tre gånger"; "räknade tyst med de andra"; "Jag tog väskan så snabbt att stolen åkte med"</i> . Svar som texten stöder: i början osäker eller ensam men vill vara med, och lättad, stressad eller överraskad när Adam frågar. De håller när eleven visar en ledtråd, som väskan och stolen. Ord att ge i samtalet: osäker, ensam, lättad. En tanke att pröva: <i>"Hen bryr sig inte, för hen sa att det inte spelar någon roll."</i> Det bygger på en enda replik. Fråga tillbaka: <i>"Vad gör berättaren på rasten och på lunchen, medan de andra leker och pratar?"</i>
Fråga 4 · bortom raderna	Ett bra svar pekar på något i texten, som jackan eller väskan, och ger ett eget skäl.
Öppna frågor	<i>"Vad tror ni att Adam tänker när berättaren tar väskan så snabbt att stolen åker med?"; "På lunchen håller berättaren på att skratta högt. Vad tror ni att de andra hade gjort om hen hade skrattat?"</i>
Om eleven fastnar	Peka på <i>"Jackan hängde jag inte upp på kroken"</i> .

© Niclas Fohlin. Ur Textsamtal i grupp, <https://niclasfohlin.se/stodundervisning/textsamtal-i-grupp>.

LÄNGST BAK

Läraren sa att jag fick sitta var jag ville. Alla andra hade redan sina platser, och de flesta hade någon bredvid sig som viskade och skrattade. Jag valde bänken längst bak vid fönstret. Jackan hängde jag inte upp på kroken. Den fick sitta kvar på ryggen.

”Hej, jag heter Adam”, sa pojken framför mig och vände sig om.

”Gick du i en annan skola förut?”

”Ja”, sa jag. ”Det spelar ingen roll.”

”Okej”, sa Adam och vände sig bort igen.

Jag slog upp matteboken på sidan fyra och läste första raden tre gånger.

På rasten stod jag en bit från hopprepert och räknade tyst med de andra. Det gick bra ända till tjugosju, då snubblade någon. På lunchen åt jag långsamt och lyssnade. De pratade om en gympapåse som hade trillat ner i en toalett, och jag höll på att skratta högt.

När skoldagen var slut stod Adam vid min bänk.

”Jag går hem längs ån”, sa han. ”Du då?”

Jag tog väskan så snabbt att stolen åkte med.

1. Hur många gånger läste berättaren första raden i matteboken?
2. Varför hänger berättaren inte upp jackan på kroken?
Hur vet du det?
3. Hur känner sig berättaren under dagen? Hur vet du det?
4. Adam frågar ”Du då?” Vad hade du svarat i berättarens ställe?
Varför?

Lärarens sida: Mellan, text 2, Skrapet på dörren

Textsamtal i grupp · åk 2–9

Det som står mellan raderna: Pricken har varit instängd i grannens garage eller verkstad medan grannen var bortrest, och kom hem när grannen kom tillbaka och öppnade. Mellan raderna står också varför han kom hem just i morse.

I passet	
Känsligt	En elev kan ha haft ett husdjur som inte kom tillbaka. Påminn om att Pricken kommer hem, och låt samtalet handla om Elias.
Före läsningen	Hur kan man se var någon har varit, om ingen berättar det?
Stoppet	Stanna efter <i>"På ena tassan fanns en blå fläck som fortfarande var klibbig."</i> Något är konstigt: en katt som har varit ute i naturen får inte färg på tassan.
Tänka högt · fråga 2, Var och när	<i>"Vänta, här står inte var Pricken har varit. Jag ser framför mig hur Elias kliar honom bakom örat och får något i fingrarna. Det står 'en liten tuss sågspån', och det står 'en blå fläck som fortfarande var klibbig'. Jag vet att sågspån finns där man sågar, och att färg inte torkar på en gång. Alltså tror jag att han har varit någonstans där man bygger och målar, kanske i ett garage. Stämmer det med resten? Jag läser vidare. Elias säger att han luktar som en målarburk. Ja, det stämmer."</i>
Fråga 1 · på raderna	En blå fläck, som fortfarande var klibbig.
Fråga 2 · mellan raderna, Var och när	Ledtrådarna: <i>"en liten tuss sågspån"; "en blå fläck som fortfarande var klibbig"; "Han luktar som en målarburk"</i> . Svar som texten stöder: i ett garage, en verkstad eller ett förråd där någon bygger och målar, kanske hos grannen. Svaren håller när eleven visar en ledtråd. Ord att ge i samtalet: sågspån, verkstad. En tanke att pröva: <i>"I skogen, för katter är ute."</i> Men sågspån och färg finns inte i skogen. Fråga tillbaka: <i>"Var hittar man sågspån och en målarburk?"</i>
Fråga 3 · mellan raderna, Före och efter	Ledtrådarna: <i>"Grannen kom hem från sin resa sent i går kväll"; "På andra sidan gården stod grannens garagedörr på glänt"; "Därför hördes radion"</i> . Svar som texten stöder: grannen kom hem och öppnade garaget så att Pricken kunde gå ut. Pappa ler, som om han har förstått vad som har hänt. En tanke att pröva: <i>"Han blev hungrig och kom hem."</i> Det förklarar inte färgen. Fråga tillbaka: <i>"Vem kom hem i går kväll, och vad står på glänt?"</i>
Fråga 4 · bortom raderna	Ett svar kan vara att leta och sätta upp lappar, eller att fråga grannarna. Ett bra svar tar med de tre dagarna och ger ett eget skäl.
Öppna frågor	<i>"Pappa säger att han ska baka en sockerkaka i dag. Varför tror ni att han vill det?"; "Pricken var borta i tre dagar. Hur kan han ha haft det, och finns det något vi inte har tänkt på?"</i>
Om eleven fastnar	Peka på <i>"Han luktar som en målarburk"</i> . Är ordet sågspån nytt för eleven, förklara det (små bitar trä som blir kvar när man sågar) och peka sedan på <i>"en liten tuss sågspån"</i> .

© Niclas Fohlin. Ur Textsamtal i grupp, <https://niclasfohlin.se/stodundervisning/textsamtal-i-grupp>.

SKRAPET PÅ DÖRREN

Elias vaknade av att något skrapade på ytterdörren. Han sprang ut i hallen i strumpor, och pappa kom efter med håret åt alla håll. "Tre dagar", sa Elias och vred försiktigt om låset. Pricken spann och gick in som om han hade varit ute en vanlig natt. Han åt två skålar mat och sträckte ut sig på mattan. Elias satte sig bredvid och kliade honom bakom örat, och där satt en liten tuss sågspån. På ena tassens fanns en blå fläck som fortfarande var klibbig.

"Han är hel", sa pappa. "Det är huvudsaken."

"Men var har han varit?" sa Elias. "Han luktar som en målarburk."

"Jag vet inte", sa pappa och gick till fönstret. "Grannen kom hem från sin resa sent i går kväll."

På andra sidan gården stod grannens garagedörr på glänt. Därifrån hördes radion.

Pappa log. "Jag tror att jag bakar en sockerkaka i dag."

1. Vad hade Pricken på ena tassens?
2. Var kan Pricken ha varit under de tre dagarna? Hur vet du det?
3. Varför kom Pricken hem just i morse? Hur vet du det?
4. Vad hade du gjort i Elias ställe under de tre dagarna? Varför?

Lärarens sida: Mellan, text 3, Mössan

Textsamtal i grupp · åk 2–9

Det som står mellan raderna: "Hon" som tuggar på mössan är ett djur på gården, troligen en get, och mannen i gummistövlar arbetar där. Mellan raderna står också hur Moa känner sig i slutet: mössan är sönder, men hon tar ändå på sig den.

I passet	
Före läsningen	Vad kan man se och göra på en klassresa till en gård?
Stoppet	Stanna efter <i>"Nej, hon där borta, hon tuggar på den!"</i> Något är konstigt: Kian frågade om Frida, men vem tuggar på en mössa?
Tänka högt · fråga 2, Vem	<i>"Vänta, här står inte vem 'hon' är. Jag ser framför mig hur Moa står vid staketet med händerna i håret. Det står 'luktade hö', och det står 'hon tuggar på den'. Jag vet att ingen i klassen tuggar på en mössa, men att djur kan göra det. Alltså tror jag att 'hon' är ett djur. Stämmer det med resten? Jag läser vidare. Mannen säger att hon äter allt, till och med skor, och hon släpper mössan för morötterna. Ja, det stämmer."</i>
Fråga 1 · på raderna	Tuggar på den.
Fråga 2 · mellan raderna, Vem, syftning	Ledtrådarna: <i>"hon tuggar på den"; "till och med skor"; "morötter gillar hon ännu mer".</i> Svar som texten stöder: ett djur på gården, till exempel en get. En tanke att pröva: <i>"Frida."</i> Kian nämner Frida, men hon äter inte skor. Fråga tillbaka: <i>"Vem äter skor och gillar morötter?"</i>
Fråga 3 · mellan raderna, Var och när	Ledtrådarna: <i>"luktade hö och fuktig jord"; "En man i gummistövlar kom gående med en hink"; "Han höll upp ett knippe morötter".</i> Svar som texten stöder: en gård med djur, till exempel en bondgård. En tanke att pröva: <i>"En vanlig trädgård."</i> Men det luktar hö, och mannen har gummistövlar och en hink. Fråga tillbaka: <i>"Var luktar det hö, och vem har gummistövlar och hink?"</i>
Fråga 4 · mellan raderna, Känsla	Ledtrådarna: <i>"Den är ju sönder"; "Hon tog på sig den ändå".</i> Svar som texten stöder: besviken eller irriterad, eftersom mössan är sönder, eller lättad och road, eftersom hon får tillbaka den och tar på sig den. Båda håller när eleven visar en ledtråd. En tanke att pröva: <i>"Arg på Kian."</i> Moa säger inget till honom. Fråga tillbaka: <i>"Vad gör Moa med mössan, fast hon har sagt att den är sönder?"</i>
Fråga 5 · bortom raderna	Ett svar kan vara att det är okej, eftersom Moa får tillbaka mössan, eller att det inte är snällt, eftersom hon är rädd. Ett bra svar tar ställning, nämner något ur texten och ger ett eget skäl.
Öppna frågor	<i>"Mannen i gummistövlar skakar på huvudet. Vad tror ni att han tänker om Moa och Kian?"; "Moa står med händerna i håret för att mössan har försvunnit. Varför tror ni att den är så viktig för henne?"</i>
Om eleven fastnar	Peka på <i>"till och med skor"</i> .

MÖSSAN

Klassen hade kommit fram till gården efter en lång bussresa, och luften luktade hö och fuktig jord. Moa stod vid staketet med båda händerna i håret, för hennes röda mössa hade försvunnit.

”Hon har tagit min mössa”, ropade Moa.

”Vem då, Frida?” frågade Kian.

”Nej, hon där borta, hon tuggar på den!”

Kian skrattade så att han fick stödja sig mot staketet. ”Gå och hämta den, då.”

”Jag vågar inte, hon stirrar på mig”, sa Moa.

”Fråga honom som kommer där, han jobbar här.”

En man i gummistövlar kom gående med en hink och skakade på huvudet. ”Hon äter allt”, sa han, ”till och med skor, men morötter gillar hon ännu mer.”

Han höll upp ett knippe morötter över staketet, och hon släppte mössan och kom fram till honom.

”Den är ju sönder”, sa Moa. Hon tog på sig den ändå.

1. Vad gör den som har tagit mössan, enligt Moa?
2. Vem är ”hon” som har tagit Moas mössa? Hur vet du det?
3. Vad är det för sorts gård som klassen har kommit till?
Hur vet du det?
4. Hur känner sig Moa när hon tar på sig mössan i slutet?
Hur vet du det?
5. Kian skrattar så att han får stödja sig mot staketet. Vad tycker du om det? Varför?

Lärarens sida: Mellan, text 4, Vid samma bord

Textsamtal i grupp · åk 2–9

Det som står mellan raderna: Uttrycket "ute och cyklar" betyder att man har fel, och Ines tar det bokstavligt. Malte hjälper henne att rätta svaret.

I passet	
Känsligt	Elever som har lärt sig svenska som andraspråk kan känna igen sig i Ines. Säg att också vuxna missförstår uttryck på ett nytt språk.
Före läsningen	Har du hört en vuxen säga något som du först inte förstod?
Stoppet	Stanna efter <i>"Du är ute och cyklar", sa han.</i> Något är konstigt: Ines sitter ju inne.
Tänka högt · fråga 3, Ordet	<i>"Vänta, Ines sitter ju inne. Hur kan hon vara ute och cykla? Jag ser framför mig Malte vid hennes axel. Det står 'Sju gånger åtta är femtiofem', och han 'skakade långsamt på huvudet'. Jag vet att svaret är femtiosex, och att man skakar på huvudet när något är fel. Alltså tror jag att 'ute och cyklar' betyder att man har fel. Stämmer det med resten? Jag läser vidare. Hon suddar ut femman. Det stämmer."</i>
Fråga 1 · på raderna	Femtiofem.
Fråga 2 · mellan raderna, Varför	Ledtrådarna: <i>"Du är ute och cyklar"; "Jag är inte ute".</i> Svar som texten stöder: hon tar orden bokstavligt och tittar ut, eller skämtar med flit. De håller när eleven visar en ledtråd. En tanke att pröva: <i>"Hon vill gå ut på rast."</i> Det står ingenting om rast. Fråga tillbaka: <i>"Vad sa Malte precis innan hon vände sig om?"</i>
Fråga 3 · mellan raderna, Ordet	Ledtrådarna: <i>"Räkna en gång till"; "suddade ut femman och skrev en sexa".</i> Svar som texten stöder: att hon har fel eller har räknat fel, eller att hon tänker på annat. Ord att ge i samtalet: ha fel, ta miste. En tanke att pröva: <i>"Att hon cyklar ute."</i> Men Ines sitter inne, och Malte pekar på svaret. Fråga tillbaka: <i>"Vad gör Ines sedan med femman?"</i>
Fråga 4 · bortom raderna	Ett bra svar tar ställning, nämner något ur texten och ger ett eget skäl.
Öppna frågor	<i>"Malte säger bara 'Räkna en gång till'. Varför tror ni att han inte säger rätt svar?"; "Ines säger 'Då har jag väl cyklat klart.' Vad kan hon mena?"</i>
Om eleven fastnar	Peka på <i>"suddade ut femman och skrev en sexa"</i> .

© Niclas Fohlin. Ur Textsamtal i grupp, <https://niclasfohlin.se/stodundervisning/textsamtal-i-grupp>.

VID SAMMA BORD

Ines och Malte delade bord och räknade uppgifter i matteboken. Ines skrev snabbt och nynnade lite för sig själv.

”Sju gånger åtta är femtiofem”, sa hon högt och drog ett streck under svaret.

Malte tittade över hennes axel och skakade långsamt på huvudet.

”Du är ute och cyklar”, sa han.

Ines vände sig mot fönstret, men där fanns bara skolgården och en flaggstång.

”Jag är inte ute”, sa hon. ”Jag sitter här på en stol, och jag har ingen cykel.”

Malte höll tillbaka ett skratt. ”Räkna en gång till”, sa han och pekade på svaret.

Ines räknade på fingrarna, först åt ena hållet och sedan åt det andra. Hon suddade ut femman och skrev en sexa.

”Jaha”, sa hon. ”Då har jag väl cyklat klart.”

Malte skrattade så högt att alla tittade upp.

1. Vad är sju gånger åtta, enligt Ines?
2. Varför vänder sig Ines mot fönstret? Hur vet du det?
3. Vad menar Malte när han säger att Ines är ute och cyklar? Vad i texten får dig att tro det?
4. Malte skrattade så högt att alla tittade upp. Vad tycker du om det Malte gjorde? Varför?

Lärarens sida: Mellan, text 5, Bänken

Textsamtal i grupp · åk 2–9

Det som står mellan raderna: Isak har skrivit lappen, och den är vänligt menad. Hedda tror först att Tobias retar henne.

I passet	
Före läsningen	Hur kan man ta reda på vem som har gjort något när ingen vill säga det?
Stoppet	Stanna efter <i>”Inte jag heller”, sa han. ’Jag har ingen lila penna.’</i> Något är konstigt: ingen har frågat Isak.
Tänka högt · fråga 3, Vem	<i>”Vänta, varför säger Isak det? Jag tänker att det var Tobias, för han flinade. Jag ser framför mig Isak som plötsligt pratar. Det står ’Inte jag heller’, och det står ’Jag har ingen lila penna’. Jag vet att bara den som har sett lappen vet att bokstäverna är lila, och Hedda har inte visat den. Alltså tror jag att Isak skrev den. Stämmer det med resten? Jag läser vidare. Han har en lila strimma på långfingret. Först trodde jag på Tobias, men nu är jag säker på Isak.”</i>
Fråga 1 · på raderna	Lila.
Fråga 2 · mellan raderna, Varför	Ledtrådarna: <i>”I går hade han frågat vad hennes häst skulle föreställa”; ”nu satt han där och flinade”.</i> Svar som texten stöder: Hedda tror att Tobias har skrivit lappen för att reta henne, eftersom han har retats förut. Ord att ge i samtalet: flina (le brett och elakt). En tanke att pröva: <i>”Hon vill visa honom lappen.”</i> Men Hedda gömmer lappen i fickan. Fråga tillbaka: <i>”Vad gör Hedda med lappen? Vill hon visa den för någon?”</i>
Fråga 3 · mellan raderna, Vem	Ledtrådarna: <i>”Jag har ingen lila penna”; ”stoppade snabbt händerna i fickorna”; ”en lila strimma på hans långfinger”.</i> Svar som texten stöder: Isak. En tanke att pröva: <i>”Tobias, för han flinade.”</i> Men Tobias har bara svarta och blå pennor. Fråga tillbaka: <i>”Vem säger något om en lila penna, fast Hedda inte har visat lappen för någon?”</i>
Fråga 4 · mellan raderna, Varför	Ledtrådarna: <i>”Din teckning är bäst. Fortsätt rita.”; ”I går hade han frågat vad hennes häst skulle föreställa”.</i> Svar som texten stöder: någon ville uppmuntra eller trösta Hedda efter Tobias fråga om hästen, eller tycker att teckningen är bäst. De håller när eleven visar en ledtråd. En tanke att pröva: <i>”För att reta henne.”</i> Men lappens text är vänlig. Fråga tillbaka: <i>”Vad skriver man till någon man vill uppmuntra, och vad skriver man till någon man vill reta?”</i>
Fråga 5 · bortom raderna	Ett bra svar tar ställning, pekar på något i texten och ger ett eget skäl.
Öppna frågor	<i>”Varför tror ni att Hedda gömmer lappen i fickan?”; ”Tobias frågade i går vad Heddass häst skulle föreställa. Vad tror ni att han menade med det?”</i>
Om eleven fastnar	Peka på <i>”Jag har ingen lila penna”.</i>

BÄNKEN

Det luktade våta vantar i klassrummet när Hedda öppnade bänken för att hämta suddgummit. Överst låg en hopvikt lapp. Hon vecklade ut den bakom locket så att ingen skulle se. Bokstäverna var lila: "Din teckning är bäst. Fortsätt rita." Hedda vek ihop lappen igen och stoppade den i fickan.

Hon vände sig om och tittade på Tobias. I går hade han frågat vad hennes häst skulle föreställa, och nu satt han där och flinade.

"Vad var det?" viskade Tobias.

"Som om du inte visste", sa Hedda.

"Jag vet inte! Kolla." Tobias tömde sitt pennfodral på bänken. Det var bara svarta och blå pennor.

Isak satt ensam vid fönstret.

"Inte jag heller", sa han. "Jag har ingen lila penna."

Isak ställde sig upp och stoppade snabbt händerna i fickorna. Men Hedda hann se en lila strimma på hans långfinger.

-
1. Vilken färg hade bokstäverna på lappen?
 2. Varför tittar Hedda på Tobias när hon har läst lappen?
Hur vet du det?
 3. Vem skrev lappen? Hur vet du det?
 4. Varför tror du att någon skrev lappen till Hedda? Vad i texten får dig att tro det?
 5. Det stod inget namn på lappen. Vad tycker du om att skriva en lapp utan namn? Varför?

Lärarens sida: Mellan, text 6, Till författaren

Textsamtal i grupp · åk 2–9

Det som står mellan raderna: Bilal tycker mycket om boken och vill ha mer, men skriver som om det inte var någon stor sak. Han oroar sig också för huvudpersonen.

I passet	
Före läsningen	Vad skulle du vilja fråga en författare som har skrivit en bok du har läst?
Stoppet	Stanna efter <i>"Kapitlet med kistan läste jag sex gånger, men det var för att jag hade glömt vad som hände."</i> Han säger en sak och gör en annan: han säger att boken var väl okej men läser kapitlet sex gånger.
Tänka högt · fråga 2, Känsla	<i>"Vänta, här står inte vad Bilal tycker om boken. Jag ser framför mig Bilal med en bok som blev över när de andra hade valt. Det står 'Den var väl okej', men det står också 'Kapitlet med kistan läste jag sex gånger'. Jag vet att man inte läser något sex gånger om man inte tycker om det. Alltså tror jag att Bilal tycker mycket om boken. Stämmer det med resten? Jag läser vidare. Han har tittat efter fler böcker på hyllan två gånger. Ja, det stämmer."</i>
Fråga 1 · på raderna	Sex.
Fråga 2 · mellan raderna, Känsla	Ledtrådarna: <i>"Kapitlet med kistan läste jag sex gånger"; "lampan i mitt rum lyste klockan elva på kvällen"</i> . Svar som texten stöder: han tycker mycket om boken och vill ha mer. En tanke att pröva: <i>"Den var okej, det står ju."</i> Eleven litar på orden. Fråga tillbaka: <i>"Vad gör Bilal på kvällen och vid hyllan?"</i>
Fråga 3 · mellan raderna, Varför	Ledtrådarna: <i>"Den var väl okej"; "Det är inte så viktigt, jag undrar bara"</i> . Svar som texten stöder: han skäms för att visa hur mycket han gillar boken, eller han vill inte verka för ivrig. Båda håller när eleven visar en ledtråd. En tanke att pröva: <i>"För att det är sant, den låg kvar."</i> Eleven tar orden som de står. Fråga tillbaka: <i>"Vad visar att det är viktigt för honom?"</i>
Fråga 4 · mellan raderna, Varför	Ledtrådarna: <i>"Det gick väl bra för honom i slutet"; "ifall det hade ändrat sig"; "Jag läste slutet tre gånger till"</i> . Svar som texten stöder: han är orolig för huvudpersonen och hoppas på ett bättre slut, eller han vill inte släppa boken. Båda håller när eleven visar en ledtråd. En tanke att pröva: <i>"För att han inte förstod slutet."</i> Han frågar ju om det gick bra. Fråga tillbaka: <i>"Vad hoppas Bilal när han läser slutet igen?"</i>
Fråga 5 · bortom raderna	Ett svar kan vara att han skickar brevet som det är, eller att han skriver om det så att det står hur mycket boken betyder. Ett bra svar nämner något ur brevet och ger ett eget skäl.
Öppna frågor	<i>"Vad tror ni att författaren skriver tillbaka till Bilal?"; "Bilal säger till mamma att han letade efter en strumpa. Vad tror ni att mamma tänker då?"</i>
Om eleven fastnar	Peka på <i>"Kapitlet med kistan läste jag sex gånger"</i> .

© Niclas Fohlin. Ur Textsamtal i grupp, <https://niclasfohlin.se/stodundervisning/textsamtal-i-grupp>.

TILL FÖRFATTAREN

Hej författaren,
Jag heter Bilal. Jag har läst din bok, men det var bara för att den låg kvar i klassrummet när de andra hade valt. Den var väl okej.

Kapitlet med kistan läste jag sex gånger, men det var för att jag hade glömt vad som hände. Mamma knackade på och frågade varför lampan i mitt rum lyste klockan elva på kvällen. Jag sa att jag letade efter en strumpa.

Finns det fler böcker om honom, eller var det bara den här? Det är inte så viktigt, jag undrar bara. Jag har redan tittat på hyllan i skolbiblioteket två gånger, och i bokaffären vid busshållplatsen också.

Hälsningar

Bilal

PS Det gick väl bra för honom i slutet? Jag läste slutet tre gånger till, ifall det hade ändrat sig.

1. Hur många gånger har Bilal läst kapitlet med kistan?
2. Vad tycker Bilal om boken? Hur vet du det?
3. Varför skriver Bilal att han läste boken bara för att den låg kvar i klassrummet? Vad i texten får dig att tro det?
4. Varför läser Bilal slutet tre gånger till? Hur vet du det?
5. Bilal skriver "Det är inte så viktigt, jag undrar bara." Borde han skicka brevet precis så? Varför?

Lärarens sida: Mellan, text 7, Kartongen

Textsamtal i grupp · åk 2–9

Det som står mellan raderna: Mormor, som heter Gunvor, var målvakt i ett pojklag sommaren 1971 och gömde flätan under en keps för att få vara med. Med "han" menar hon sig själv.

I passet	
Före läsningen	Vad kan man hitta i en gammal kartong, och vad kan sakerna berätta om den som har sparat dem?
Stoppet	Stanna efter <i>"Den fick aldrig tas av, inte ens när det regnade."</i> Något är konstigt: varför får en keps aldrig tas av?
Tänka högt · fråga 3, Före och efter	<i>"Vänta, här står inte varför kepsen aldrig fick tas av. Jag ser framför mig målvakten med kepsen neddragen. Det står 'skymtade änden av en fläta' och 'Den fick aldrig tas av'. Jag vet att man gömmer det man inte vill visa, och att lag förr var för pojkar. Alltså tror jag att målvakten var en flicka som gömde flätan. Stämmer det med resten? Jag läser vidare. På baksidan står tio pojknamn och Gunvor. Ja, det stämmer."</i>
Fråga 1 · på raderna	En keps.
Fråga 2 · mellan raderna, Vem, syftning	Ledtrådarna: <i>"skymtade änden av en fläta"; "Det står ju på din brevlåda"</i> . Svar som texten stöder: mormor själv, som var målvakten. Svaret <i>"målvakten"</i> håller också, som ett första steg. En tanke att pröva: <i>"En av pojkarna, för mormor säger 'han'."</i> Det bygger bara på ordet <i>"han"</i> . Fråga tillbaka: <i>"Vad skymtade bakom örat på målvakten, och vems namn står på brevlådan?"</i>
Fråga 3 · mellan raderna, Före och efter	Ledtrådarna: <i>"skymtade änden av en fläta"; "Den fick aldrig tas av, inte ens när det regnade"</i> . Svar som texten stöder: Gunvor gömde flätan för att få vara med i ett pojklag, eller för att inte sticka ut. De håller när eleven visar en ledtråd. En tanke att pröva: <i>"Kepsen var en lyckokeps."</i> Det förklarar inte flätan. Fråga tillbaka: <i>"Vad skymtade under kepsen, och hur många av namnen var pojknamn?"</i>
Fråga 4 · bortom raderna	Ett bra svar nämner handskena, kepsen eller namnlistan och ger ett eget skäl.
Öppna frågor	<i>"Vad tror ni att mormor tänker på när hon slår ihop handskena, som om en boll var på väg?"; "Samir frågar vad målvakten hette, och mormor svarar 'Det var länge sedan.' Varför tror ni att hon svarar så?"</i>
Om eleven fastnar	Peka på <i>"skymtade änden av en fläta"</i> .

© Niclas Fohlin. Ur Textsamtal i grupp, <https://niclasfohlin.se/stodundervisning/textsamtal-i-grupp>.

KARTONGEN

Samir hittade kartongen längst in i mormors garderob. Överst låg ett svartvitt foto av elva barn framför ett fotbollsmål. Längst bak stod en målvakt med stora handskar och en keps neddragen över pannan. Bakom örat skymtade änden av en fläta, nästan helt gömd under kepsen.

”Vem är han med handskarna?” frågade Samir.

Mormor tog fotot och log. ”Han släppte bara in två mål hela sommaren.”

”Vad hette han?”

”Det var länge sedan.” Mormor strök med tummen över kepsen på fotot. ”Den fick aldrig tas av, inte ens när det regnade.”

Mormor vände på fotot. Där stod det med blyerts: Sommarlaget 1971. Under det stod elva namn, och tio av dem var pojknamn. Det elfte var Gunvor.

”Gunvor”, läste Samir. ”Det står ju på din brevlåda.”

”Jaså, det gör det.” Sedan tog hon upp de gamla handskarna ur kartongen och slog ihop dem, som om en boll var på väg.

-
1. Vad hade målvakten på huvudet?
 2. Mormor säger ”Han släppte bara in två mål hela sommaren.” Vem menar hon med ”han”? Hur vet du det?
 3. Varför fick kepsen aldrig tas av sommaren 1971, tror du? Vad i texten får dig att tro det?
 4. Mormor tar upp de gamla handskarna. Vad hade du frågat henne i Samirs ställe? Varför?

Lärarens sida: Mellan, text 8, Lördag klockan 14

Textsamtal i grupp · åk 2–9

Det som står mellan raderna: Nour och Arvid har planerat utan Zahra. Läxorna är en ursäkt: hon hoppas att någon ber henne komma.

I passet	
Känsligt	Många elever har känt sig utanför. Låt samtalet handla om Zahra, och fråga inte vem som känner igen sig.
Före läsningen	Hur kan man se hur någon känner sig när man bara läser vad hen skriver?
Stoppet	Stanna efter <i>"Men jag har nog jättemycket läxor på lördag, så det blir svårt att hinna allting."</i> Hon ändrar sig plötsligt och skriver <i>"Men"</i> efter <i>"Låter kul."</i>
Tänka högt · fråga 4, Det som menas	<i>"Vänta, här stämmer inte allt. Jag ser framför mig hur Zahra läser att de redan har bestämt. Det står 'Låter kul' och 'Men jag har nog jättemycket läxor'. Jag vet att man ibland säger att man är upptagen när man hoppas att någon ska fråga en. Alltså tror jag att läxorna är en ursäkt. Stämmer det med resten? Jag läser vidare. Nour skriver upp henne, och hon kommer. Ja, det stämmer."</i>
Fråga 1 · på raderna	Låter kul.
Fråga 2 · mellan raderna, Vem, syftning	Ledtrådarna: <i>"Jag och Arvid har bokat en bana"; "redan bestämt i vilken ordning vi ska kasta"</i> . Svar som texten stöder: bowlingen som Nour och Arvid har planerat. En tanke att pröva: <i>"Att Zahra ska komma."</i> Men Zahra har inte svarat än. Fråga tillbaka: <i>"Vad skriver Nour precis före?"</i>
Fråga 3 · mellan raderna, Känsla	Ledtrådarna: <i>"Men jag har nog jättemycket läxor"; "Kanske."</i> Svar som texten stöder: tveksam, osäker, utanför eller besviken. De håller när eleven visar en ledtråd. En tanke att pröva: <i>"Glad, för hon skriver 'Låter kul'."</i> Men hon ändrar sig i nästa meddelande. Fråga tillbaka: <i>"Vad skriver Zahra efter 'Låter kul'?"</i>
Fråga 4 · mellan raderna, Det som menas	Ledtrådarna: <i>"Jag och Arvid har bokat en bana"; "Då kommer jag!"</i> Svar som texten stöder: hon hoppas att någon ber henne komma, så läxorna är en ursäkt. En tanke att pröva: <i>"För att hon verkligen har mycket läxor."</i> Det förklarar inte att hon ändrar sig. Fråga tillbaka: <i>"Vad skriver Zahra så fort Nour skriver upp henne?"</i>
Fråga 5 · bortom raderna	Ett bra svar pekar på något i chatten och ger ett eget skäl.
Öppna frågor	<i>"Nour svarar bara 'Jaha.' Vad tror ni att Nour tänker då?"; "Arvid skriver att de kan vänta med första kastet. Varför tror ni att han erbjuder det?"</i>
Om eleven fastnar	Peka på <i>"Låter kul."</i> och sedan på <i>"Men jag har nog jättemycket läxor"</i> .

© Niclas Fohlin. Ur Textsamtal i grupp, <https://niclasfohlin.se/stodundervisning/textsamtal-i-grupp>.

LÖRDAG KLOCKAN 14

Nour 19.40: Jag och Arvid har bokat en bana på bowlinghallen på lördag klockan 14, och det finns plats för en till.

Arvid 19.41: Det blir fantastiskt! Jag och Nour har redan bestämt i vilken ordning vi ska kasta.

Zahra 19.47: Låter kul.

Zahra 19.47: Men jag har nog jättemycket läxor på lördag, så det blir svårt att hinna allting.

Nour 19.50: Jaha.

Nour 19.51: Du kan ju komma efter läxorna! Vi har banan i två timmar, så det gör inget om du kommer lite sent.

Zahra 19.53: Kanske.

Arvid 19.54: Vi kan vänta med första kastet tills du kommer, om du vill.

Nour 19.56: Jag skriver upp dig på vår bana, så att ingen annan hinner ta platsen.

Zahra 19.57: Då kommer jag! Jag tar med mina egna strumpor.

-
1. Vad är det första Zahra skriver?
 2. Arvid skriver "Det blir fantastiskt!" Vad är det som blir fantastiskt? Hur vet du det?
 3. Hur känner sig Zahra när hon har läst Nours och Arvids meddelanden? Hur vet du det?
 4. Varför skriver Zahra att hon har jättemycket läxor på lördag? Vad i texten får dig att tro det?
 5. Nour skriver upp Zahra på banan innan Zahra har sagt ja. Gjorde Nour rätt? Varför?

Lärarens sida: Mellan, text 9, Hinken i hallen

Textsamtal i grupp · åk 2–9

Det som står mellan raderna: Under natten rann grannens bad över på övervåningen, och vattnet läckte ner i Novas hall. Pappa gissar först på regn eller ett rör, men skummet och doften visar vad det är.

I passet	
Före läsningen	Vad kan göra att det droppar vatten inne i ett hus?
Stoppet	Stanna efter <i>”Det luktar lavendel”, sa hon.</i> Något är konstigt: regn och rör ger inget skum som luktar lavendel.
Tänka högt · fråga 2, Före och efter	<i>”Vänta, här står inte var vattnet kommer ifrån. Jag ser framför mig en hink under en mörk fläck i taket. Pappa säger ’nu läcker taket’, men det står också ’vitt av skum’ och ’Det luktar lavendel’. Jag vet att skum och lavendel finns i badvatten, och att Nova hörde grannen uppifrån. Alltså tror jag att grannen ovanför har låtit badet rinna över. Stämmer det med resten? Jag läser vidare. Pappa suckar och går upp och knackar. Ja, det stämmer.”</i>
Fråga 1 · på raderna	Lavendel.
Fråga 2 · mellan raderna, Före och efter	Ledtrådarna: <i>”grannen, som sjöng falskt”; ”vitt av skum”; ”Det luktar lavendel”.</i> Svar som texten stöder: från grannen på våningen ovanför, där badet troligen rann över. En tanke att pröva: <i>”Från taket, för det regnade.”</i> Pappa säger så, men det regnar inte nu, och regn är inte vitt av skum. Fråga tillbaka: <i>”Var har man vatten med skum som luktar lavendel?”</i>
Fråga 3 · mellan raderna, Känsla	Ledtrådarna: <i>”fortfarande i pyjamas”; ”tittade upp mot taket och suckade”; ”Ta med en handduk”.</i> Svar som texten stöder: trött och lite irriterad, eller road och vänlig mot grannen. Båda håller när eleven visar en ledtråd. En tanke att pröva: <i>”Arg, för han suckar.”</i> Det bygger på en enda ledtråd. Fråga tillbaka: <i>”Vad säger pappa efter att han har suckat?”</i>
Fråga 4 · mellan raderna, Före och efter	Ledtrådarna: <i>”vitt av skum”; ”Jag går upp och knackar”; ”Ta med en handduk”.</i> Svar som texten stöder: vattnet har också runnit ut hos grannen, så golvet där behöver torkas, eller grannen är blöt. De håller när eleven visar en ledtråd. En tanke att pröva: <i>”Han ska torka sig.”</i> Men pappa har inte blivit blöt. Fråga tillbaka: <i>”Vart ska pappa gå, och vad finns troligen på golvet där?”</i>
Fråga 5 · bortom raderna	Ett svar kan vara att han är vänlig, eftersom det kan vara en olycka, eller att han säger ifrån, eftersom det blev stök. Ett bra svar nämner skummet eller handduken och ger ett eget skäl.
Öppna frågor	<i>”Pappa säger att han går upp och knackar. Vad tror ni händer sedan?”; ”Pappa kommer rusande med en mopp, fortfarande i pyjamas. Vad tror ni att han tänker då?”</i>
Om eleven fastnar	Peka på <i>”Det luktar lavendel”.</i>

© Niclas Fohlin. Ur Textsamtal i grupp, <https://niclasfohlin.se/stodundervisning/textsamtal-i-grupp>.

HINKEN I HALLEN

Nova låg i sängen och försökte somna. Uppifrån hördes grannen, som sjöng falskt och alldeles för högt. Sedan blev det plötsligt tyst, och Nova somnade.

Nästa morgon vaknade hon av att det lät plopp, plopp. I hallen stod en plasthink under en mörk fläck i taket, och därifrån droppade det.

Pappa kom rusande med en mopp, fortfarande i pyjamas.

”Det har regnat hela natten”, sa pappa, ”och nu läcker taket.”

”Men det regnar ju inte nu”, sa Nova.

”Då har det väl hunnit sluta. Eller så har ett rör gått sönder.”

Vattnet i hinken var vitt av skum. Nova doppade ett finger i skummet och luktade på det. ”Det luktar lavendel”, sa hon. Pappa sniffade också, tittade upp mot taket och suckade. ”Jag går upp och knackar. Ta med en handduk.”

-
1. Vad luktar vattnet i hinken, enligt Nova?
 2. Var kommer vattnet i hinken ifrån? Hur vet du det?
 3. Hur känner sig pappa i slutet av texten? Hur vet du det?
 4. Varför ber pappa Nova ta med en handduk? Vad i texten får dig att tro det?
 5. Pappa säger ”Jag går upp och knackar.” Vad borde han säga när någon öppnar? Varför?

Lärarens sida: Mellan, text 10, Rum 4

Textsamtal i grupp · åk 2–9

Det som står mellan raderna: Hiba har hemlängtan och vill åka hem, fast hon säger att allt är bra. Ronja märker det och bjuder in henne.

I passet	
Känsligt	Elever som har varit borta från sin familj, eller som saknar någon, kan bli berörda. Visa att det är vanligt att sakna hemmet och låt dem berätta om de vill.
Före läsningen	Vad kan kännas annorlunda när man sover på ett nytt ställe?
Stoppet	Stanna efter <i>”Jag var törstig”, sa Hiba, men hon höll kvar ryggsäcken i knät och frågade i stället hur många nätter det var kvar.</i> ” Hon säger en sak och gör en annan: hon säger att hon är törstig men sitter kvar med ryggsäcken.
Tänka högt · fråga 3, Det som menas	<i>”Vänta, här stämmer det inte. Hiba säger att allt är bra, men klockan är 01.20. Jag ser framför mig hur hon drar igen blixtlåset långsamt. Det står ’Jag var törstig’, och det står ’men hon höll kvar ryggsäcken i knät’. Jag vet att man inte behöver ryggsäcken när man bara ska dricka vatten. Alltså tror jag att ’allt är bra’ betyder att hon vill åka hem. Stämmer det med resten? Jag läser vidare. Hiba svarar ’Det är ju snart, det är bra’. Ja, det stämmer.”</i>
Fråga 1 · på raderna	Tre.
Fråga 2 · mellan raderna, Känsla	Ledtrådarna: <i>”drog igen blixtlåset, långsamt, så att det inte skulle höras”; ”frågade i stället hur många nätter det var kvar”; ”den var mycket större än något Hiba hade haft på sig under dagarna”.</i> Svar som texten stöder: ledsen, orolig eller full av saknad efter hemmet. De håller när eleven visar en ledtråd. Texten säger inte vems tröjan är, så olika förklaringar håller. Ord att ge i samtalet: saknad, hemlängtan. En tanke att pröva: <i>”Hon är trött och vill sova.”</i> Men hon är vaken och packar. Fråga tillbaka: <i>”Vad gör Hiba med ryggsäcken mitt i natten?”</i>
Fråga 3 · mellan raderna, Det som menas	Ledtrådarna: <i>”Sov du, allt är bra”; ”höll kvar ryggsäcken i knät”; ”Det är ju snart, det är bra”.</i> Svar som texten stöder: hon trivs inte och vill åka hem, tänker smyga hem eller tröstar sig med att det snart är över. De håller när eleven visar en ledtråd. En tanke att pröva: <i>”Hon menar att det är bra, för hon säger det två gånger.”</i> Eleven litar på orden och missar det hon gör. Fråga tillbaka: <i>”Varför packar man en ryggsäck mitt i natten när allt är bra?”</i>
Fråga 4 · bortom raderna	Ett bra svar pekar på något i texten, som ryggsäcken eller att Ronja bjöd in henne, och ger ett eget skäl.
Öppna frågor	<i>”Om Hiba klättrar upp i sängen, vad tror ni att hon och Ronja pratar om?”; ”Tröjan är mycket större än något Hiba har haft på sig. Vems kan den vara? Kan den vara någon annans?”</i>
Om eleven fastnar	Peka på <i>”Jag var törstig”, sa Hiba, men hon höll kvar ryggsäcken i knät”.</i>

© Niclas Fohlin. Ur Textsamtal i grupp, <https://niclasfohlin.se/stodundervisning/textsamtal-i-grupp>.

RUM 4

Ronja vaknade av ett prassel. Månen lyste in genom gardinen i rum 4, och klockan på väggen visade 01.20. I den undre sängen satt Hiba med ryggsäcken i knät. Hon tryckte ner en stor grå tröja i den och drog igen blixtlåset, långsamt, så att det inte skulle höras.

”Är du vaken?” viskade Ronja.

”Sov du, allt är bra”, sa Hiba.

”Varför är du uppe då?”

”Jag var törstig”, sa Hiba, men hon höll kvar ryggsäcken i knät och frågade i stället hur många nätter det var kvar.

”Tre. Vi åker på fredag.”

”Tre”, sa Hiba. ”Det är ju snart, det är bra.”

Ronja såg tröjans ärm sticka ut ur blixtlåset, och den var mycket större än något Hiba hade haft på sig under dagarna. Utanför dörren slog någon igen en toalettdörr, och sedan blev det tyst.

”Jag kan inte sova heller”, sa Ronja och flyttade sig närmare väggen. ”Vill du komma upp hit? Det finns plats.”

Hiba satt stilla en stund, och sedan ställde hon ryggsäcken på golvet.

-
1. Hur många nätter är det kvar, enligt Ronja?
 2. Hur känner sig Hiba? Hur vet du det?
 3. Vad menar Hiba när hon säger ”Det är ju snart, det är bra”?
Hur vet du det?
 4. Hur tror du att Hiba känner sig på fredag, när de åker? Varför?

Lärarens sida: Mellan, text 11, Torsdag hos farfar

Textsamtal i grupp · åk 2–9

Det som står mellan raderna: Selma och farfar har redan fikat, men farfar har glömt det. Selma rättar honom inte, eftersom hon vill att han ska få en fin stund och slippa känna sig dum.

I passet	
Känsligt	Texten kan väcka tankar hos elever som har en äldre släkting som glömmer, eller som saknar en farfar eller farmor. Texten nämner ingen sjukdom, och du behöver inte heller göra det. Låt Selmas vänlighet stå i centrum, och fråga inte eleverna om deras egna släktingar.
Före läsningen	Vad kan man göra tillsammans när man hälsar på någon?
Stoppet	Stanna efter <i>”Nej, inte än’, sa hon.”</i> Hon säger en sak och gör en annan: hon säger nej medan hon håller i kopparna som de nyss har druckit ur.
Tänka högt · fråga 3, Varför	<i>”Vänta, här står inte varför Selma säger så. Jag ser framför mig Selma vid diskhon och farfar som öppnar frysen. Det står ’Du har väl inte hunnit äta något’, och det står ’Nej, inte än’. Jag vet att man ibland säger ett litet nej för att skona någon som har glömt något. Alltså tror jag att Selma vill ge farfar en fin stund. Stämmer det med resten? Jag läser vidare. Farfar säger att det annars blir så tyst. Ja, det stämmer.”</i>
Fråga 1 · på raderna	Två.
Fråga 2 · mellan raderna, Före och efter	Ledtrådarna: <i>”sköljde två kaffekoppar”; ”En tallrik med smulor stod på bordet”; ”köket luktade kaffe och kanel”</i> . Svar som texten stöder: Selma och farfar har redan fikat, med kaffe och något med kanel. En tanke att pröva: <i>”Selma diskar bara, för hon är snäll.”</i> Det förklarar inte de två kopparna. Fråga tillbaka: <i>”Varför skulle hon skölja två koppar, och vad luktar det i köket?”</i>
Fråga 3 · mellan raderna, Varför	Ledtrådarna: <i>”Du har väl inte hunnit äta något”; ”Torsdag. Selma kommer. Bullar i frysen.”; ”Annars blir det så tyst här”</i> . Svar som texten stöder: farfar har glömt att de nyss fikade, och Selma vill skona honom eller ge honom sällskap så att det inte blir tyst. De håller när eleven visar en ledtråd. En tanke att pröva: <i>”Hon ljuger för hon vill ha mer bulle.”</i> Det bygger på en enda replik. Fråga tillbaka: <i>”Vad har farfar skrivit på lappen, och vad säger han sist till Selma?”</i>
Fråga 4 · bortom raderna	Ett bra svar pekar på kopparna, lappen eller farfars ord och ger ett eget skäl.
Öppna frågor	<i>”Farfar säger att det annars blir så tyst. Vad tror ni att han gör de andra dagarna i veckan?”; ”Farfar nynnar medan han plockar fram bullarna. Vad tror ni att han tänker på?”</i>
Om eleven fastnar	Peka på <i>”sköljde två kaffekoppar”</i> .

© Niclas Fohlin. Ur Textsamtal i grupp, <https://niclasfohlin.se/stodundervisning/textsamtal-i-grupp>.

TORSDAG HOS FARFAR

Selma stod vid diskhon och sköljde två kaffekoppar. En tallrik med smulor stod på bordet, och köket luktade kaffe och kanel.

Farfar kom in från vardagsrummet med tidningen under armen. Han stannade vid kylskåpet, där det satt en gul lapp. Med hans stora handstil stod det "Torsdag. Selma kommer. Bullar i frysen." "Nu är det nog dags för fika", sa han och öppnade frysen. "Du har väl inte hunnit äta något?"

Selma stängde av kranen och torkade kopparna långsamt. "Nej, inte än", sa hon. "Jag har väntat hela dagen på din kanelbulle." "Då ska du få två!" sa farfar och nynnade medan han plockade fram bullarna.

Selma ställde kopparna på bordet igen, en vid varje plats, och satte sig på samma stol som förut.

"Det är bra att du kommer, Selma", sa farfar. "Annars blir det så tyst här."

"Då kommer jag nästa torsdag också", sa Selma.

1. Hur många kaffekoppar sköljer Selma?
2. Vad har hänt i köket innan farfar kommer in? Hur vet du det?
3. Varför säger Selma "Nej, inte än"? Vad i texten får dig att tro det?
4. Farfar öppnar frysen och frågar om Selma har hunnit äta något. Vad hade du sagt i Selmas ställe? Varför?

Lärarens sida: Mellan, text 12, Snöret

Textsamtal i grupp · åk 2–9

Det som står mellan raderna: När Tyra säger att det inte gör något, menar hon motsatsen. Hon är ledsen över båten men vill inte visa det för Ravi.

I passet	
Före läsningen	Vad kan man bygga en liten båt av, så att den flyter?
Stoppet	Stanna efter <i>"Hon torkade av händerna på tröjan, först den ena och sedan den andra, fast de inte var blöta."</i> Hon säger en sak och gör en annan: hon säger att det inte gör något men torkar händer som inte är blöta.
Tänka högt · fråga 3, Det som menas	<i>"Vänta, här stämmer inte orden med det Tyra gör. Jag ser framför mig hur båten försvinner under bron. Det står 'Det gör inget' och 'fast de inte var blöta'. Jag vet att man gör onödiga saker när man vill dölja något. Alltså tror jag att det gör något, och att hon döljer det. Stämmer det med resten? Jag läser vidare. Hon säger 'Det behövs inte' och står kvar vid bron och räknar sakta till tio. Ja, det stämmer."</i>
Fråga 1 · på raderna	Tre veckor.
Fråga 2 · mellan raderna, Känsla	Ledtrådarna: <i>"Förlåt, Tyra, det var bara snöret"; "Jag kan bygga en ny åt dig"</i> . Svar som texten stöder: han har dåligt samvete och vill ställa det till rätta. En tanke att pröva: <i>"Han bryr sig inte, för han säger 'bara snöret'."</i> Men Ravi säger förlåt och erbjuder sig att bygga en ny. Fråga tillbaka: <i>"Vad gör Ravi efter att båten har försvunnit?"</i>
Fråga 3 · mellan raderna, Det som menas	Ledtrådarna: <i>"arbetat med båten i tre veckor"; "fast de inte var blöta"</i> . Svar som texten stöder: att det gör något, och att hon är ledsen men döljer det. En tanke att pröva: <i>"Hon menar det, för hon säger det två gånger."</i> Men hon torkar händer som inte är blöta. Fråga tillbaka: <i>"Varför torkar man händer som inte är blöta?"</i>
Fråga 4 · mellan raderna, Varför	Ledtrådarna: <i>"Jag kan bygga en ny åt dig"; "Ravi sprang längs bäcken och tittade efter båten i vassen"</i> . Svar som texten stöder: han vill hitta båten åt Tyra, eller han tror inte på att det inte gör något. De håller när eleven visar en ledtråd. En tanke att pröva: <i>"Han springer iväg från Tyra."</i> Men han tittar efter båten i vassen och vill hitta den. Fråga tillbaka: <i>"Vad gör Ravi efter att Tyra har sagt att det inte gör något?"</i>
Fråga 5 · bortom raderna	Ett bra svar nämner något ur texten, som båten eller Ravis erbjudande, och ger ett eget skäl.
Öppna frågor	<i>"Tyra har arbetat med båten i tre veckor. Vad tror ni att den betyder för henne?"; "Tyra räknar sakta till tio innan hon springer efter Ravi. Vad kan hon ha tänkt? Kan hon ha tänkt något annat?"</i>
Om eleven fastnar	Peka på <i>"fast de inte var blöta"</i> .

SNÖRET

Tyra satte försiktigt ner träbåten i bäcken bakom skolgården. Den hade ett blått segel av en gammal tygremsa, och på skrovet hade hon skrivit sitt namn med sin finaste handstil. Hon hade arbetat med båten i tre veckor.

”Den flyter!” ropade Ravi. ”Får jag hålla i snöret?”

”Håll hårt”, sa Tyra.

”Jag håller, nej, vänta, nu gick det av!”

Båten gled långsamt iväg, snurrade två varv och försvann under gångbron.

”Förlåt, Tyra, det var bara snöret”, sa Ravi.

”Det gör inget”, sa Tyra.

”Men den var ju din!”

”Jag sa ju att det gör inget.” Hon torkade av händerna på tröjan, först den ena och sedan den andra, fast de inte var blöta.

”Jag kan bygga en ny åt dig”, sa Ravi.

”Det behövs inte”, sa Tyra.

Ravi sprang längs bäcken och tittade efter båten i vassen, medan Tyra stod kvar vid bron och räknade sakta till tio. Sedan sprang hon efter honom och ropade: ”Vänta på mig!”

1. Hur länge hade Tyra arbetat med båten?
2. Hur känner sig Ravi när båten har försvunnit? Hur vet du det?
3. Vad menar Tyra när hon säger ”Det gör inget”? Hur vet du det?
4. Varför springer Ravi längs bäcken och tittar efter båten?
Vad i texten får dig att tro det?
5. Ravi säger att han kan bygga en ny båt åt Tyra. Vad hade du svarat i Tyras ställe? Varför?

Lärarens sida: Mellan, text 13, Skollopp

Textsamtal i grupp · åk 2–9

Det som står mellan raderna: Berättaren sprang ifrån Loke fast de hade bestämt att springa tillsammans. Hen vann men har dåligt samvete.

I passet	
Känsligt	Elever som själva har svikit en kompis, eller blivit svikna, kan känna igen sig. Låt det vara tillåtet att också vilja vinna, och håll er till texten.
Före läsningen	Hur kan det kännas att springa ett lopp mot en kompis?
Stoppet	Stanna efter <i>"Det var jag inte."</i> Något är konstigt: hen sa nej till glass fast hen inte var mätt.
Tänka högt · fråga 3, Varför	<i>"Vänta, varför gömmer hen medaljen? Först tänker jag att det beror på att medaljen är av plast. Jag ser framför mig medaljen i strumplådan. Det står 'la jag medaljen längst ner' och 'jag var alldeles för mätt'. Jag vet att man inte gömmer det man är stolt över. Alltså tror jag att något har gått snett. Stämmer det med resten? Jag läser vidare. Loke gick hem åt andra hållet. Först trodde jag att det var plasten, men nu tror jag att det handlar om Loke."</i>
Fråga 1 · på raderna	Två.
Fråga 2 · mellan raderna, Före och efter	Ledtrådarna: <i>"Vi ska springa sida vid sida"; "Loke kom in som fyra".</i> Svar som texten stöder: berättaren sprang ifrån Loke och vann. En tanke att pröva: <i>"De sprang bredvid varandra hela vägen."</i> Men Loke kom in som fyra. Fråga tillbaka: <i>"Vad bestämde de, och vem vann?"</i>
Fråga 3 · mellan raderna, Varför	Ledtrådarna: <i>"Han sa 'Grattis' utan att titta på mig"; "Det är inte mitt fel att jag springer fort".</i> Svar som texten stöder: hen har dåligt samvete för att hen inte höll det de hade bestämt. En tanke att pröva: <i>"Hen är besviken för att medaljen är av plast."</i> Men plasten förklarar inte glassen, och Loke gick utan att titta på hen. Fråga tillbaka: <i>"Vad bestämde de i torsdags?"</i>
Fråga 4 · mellan raderna, Varför	Ledtrådarna: <i>"äta varsin glass när vi kommer i mål"; "Jag har inte öppnat frysen".</i> Svar som texten stöder: glassarna var till båda, så hen äter dem inte utan honom, eller sparar dem åt honom. De håller när eleven visar en ledtråd. En tanke att pröva: <i>"Hen har bara glömt glassen."</i> Men hen sa nej till glass. Fråga tillbaka: <i>"Varför köpte berättaren två glassar?"</i>
Fråga 5 · bortom raderna	Ett bra svar pekar på något i texten och ger ett eget skäl.
Öppna frågor	<i>"Vad tror ni att Loke tänker när han går hem åt andra hållet?"; "Berättaren skriver 'Ett lopp är ju ett lopp.' Vem tror ni att hen försöker övertyga?"</i>
Om eleven fastnar	Peka på <i>"Loke kom in som fyra"</i> .

SKOLLOPP

Torsdag kväll. I morgon är det skollopp, tre varv runt fotbollsplanen, och Loke och jag har bestämt hur vi ska göra. Vi ska springa sida vid sida och ta det lugnt, precis som förra året, och sedan ska vi äta varsin glass när vi kommer i mål. Jag har redan köpt två glassar, och mamma har lovat att inte röra dem i frysen.

Fredag kväll. Jag vann! Fröken tog ett kort på mig vid mållinjen medan alla klappade, och jag fick en guldmedalj av plast med ett snöre i fel färg. När jag kom hem la jag medaljen längst ner i strumplådan. Mamma undrade varför jag inte ville ha någon glass efter middagen, och jag sa att jag var alldeles för mätt. Det var jag inte. Loke kom in som fyra. Han sa "Grattis" utan att titta på mig och gick hem åt andra hållet, fast han bor på samma gata som jag. Det är inte mitt fel att jag springer fort. Ett lopp är ju ett lopp. Jag har inte öppnat frysen.

-
1. Hur många glassar hade berättaren köpt?
 2. Vad blev det av planen som berättaren och Loke hade?
Hur vet du det?
 3. Varför lägger berättaren medaljen längst ner i strumplådan?
Hur vet du det?
 4. Varför har berättaren inte öppnat frysen? Hur vet du det?
 5. Vad tror du att texten vill säga om att vinna? Varför?

Lärarens sida: Mellan, text 14, En runda

Textsamtal i grupp · åk 2–9

Det som står mellan raderna: Vincent ska flytta och tar avsked av kvarteret, fast han säger att det är en slump. Han saknar sitt hem men ser också fram emot något nytt.

I passet	
Känsligt	Elever som har flyttat kan känna igen sig. Låt Vincents känslor vara som de är, och fråga inte om elevernas egna flyttar.
Före läsningen	Varför kan man tycka särskilt mycket om en plats man ofta går till?
Stoppet	Stanna efter <i>"Det var också en slump att jag stannade vid fotbollsplanen och sparkade tre gånger på målstolpen, som vanligt."</i> Något upprepas: han säger slump två gånger.
Tänka högt · fråga 2, Varför	<i>"Vänta, här stämmer något inte. Han säger två gånger att det var en slump. Jag ser framför mig hur han sparkar på målstolpen. Det står 'en ren slump' och 'Gå ut en stund innan vi åker'. Jag vet att man kan kalla något en slump fast man har gjort det med flit. Alltså tror jag att han tar farväl. Stämmer det med resten? Jag läser vidare. Grannen ber honom hälsa på i sommar. Ja, det stämmer."</i>
Fråga 1 · på raderna	En slät sten.
Fråga 2 · mellan raderna, Varför	Ledtrådarna: <i>"Mamma hade skrivit 'Vincents saker' på kartongerna"; "en ren slump att jag gick förbi skolan"</i> . Svar som texten stöder: han tar farväl av platserna eftersom familjen ska flytta. Ord att ge i samtalet: slump (något oplanerat), ta avsked. En tanke att pröva: <i>"Det var en slump, som det står."</i> Men han väljer just skolan och fotbollsplanen. Fråga tillbaka: <i>"Varför säger han två gånger att det var en slump?"</i>
Fråga 3 · mellan raderna, Känsla	Ledtrådarna: <i>"tog jag en slät sten"; "Jag lade cykelhjälmen överst"</i> . Svar som texten stöder: han saknar sitt hem, ser fram emot något nytt, eller båda. De håller när eleven visar en ledtråd. En tanke att pröva: <i>"Bara ledsen, för han ska åka."</i> Men hjälmen överst visar att han också ser fram emot något. Fråga tillbaka: <i>"Vad gör Vincent med cykelhjälmen?"</i>
Fråga 4 · bortom raderna	Ett bra svar tar med att Vincent inte svarar grannen i texten, och ger ett eget skäl.
Öppna frågor	<i>"Pappa säger 'Du är bara i vägen här.' Vad tror ni att han egentligen vill?"; "Vincent tar en slät sten och vet inte varför. Vad kan skälet vara?"</i>
Om eleven fastnar	Peka på <i>"ljusa fyrkanter efter alla affischerna"</i> .

EN RUNDA

Rummet hade blivit större under natten. Där sängen hade stått fanns fyra små märken i golvet, och på väggen satt ljusa fyrkanter efter alla affischerna. Mamma hade skrivit "Vincent's saker" på kartongerna med tjock penna. Jag låtsades att jag inte såg dem.

"Gå ut en stund innan vi åker", sa pappa. "Du är bara i vägen här." Jag gick, mest för att slippa tjetet. Det var en ren slump att jag gick förbi skolan. Det var också en slump att jag stannade vid fotbollsplanen och sparkade tre gånger på målstolpen, som vanligt. Grannen vattnade sina krukor vid grinden.

"Är du ute så tidigt, Vincent?" ropade han.

"Jag går bara en runda", sa jag. "Det är ingenting."

"Jaså", sa grannen och torkade händerna på byxorna. "Kom och hälsa på i sommar, hör du."

Vid muren nära hållplatsen tog jag en slät sten och stoppade den i jackfickan. Jag vet inte varför.

När jag kom tillbaka hade pappa burit ut den sista kartongen. Jag lade cykelhjälm överst, så att den skulle komma fram först.

-
1. Vad stoppar Vincent i jackfickan?
 2. Varför går Vincent förbi skolan och fotbollsplanen?
Hur vet du det?
 3. Hur känner sig Vincent i slutet, när han lägger cykelhjälm överst? Vad i texten får dig att tro det?
 4. Grannen säger "Kom och hälsa på i sommar, hör du." Vad hade du svarat i Vincents ställe? Varför?

Lärarens sida: Mellan, text 15, Någon har varit här

Textsamtal i grupp · åk 2–9

Det som står mellan raderna: Emelie gör en riddarutstyrsel åt Ruben av hans tejp, sax och kartong. Ruben tror att hon tar hans saker.

I passet	
Före läsningen	Varför kan man vilja slippa en temadag i skolan?
Stoppet	Stanna efter <i>"Min storasyster Emelie tittade på mamma, och mamma tittade på taket."</i> Något är konstigt: de tittar bort.
Tänka högt · fråga 2, Det som menas	<i>"Vänta, varför tittar mamma på taket? Jag tänker att de är arga på Ruben för att han låtsas. Jag ser framför mig mamma som tittar upp i taket. Det står 'jag hade ont i magen', och det står 'mamma tittade på taket'. Jag vet att man tittar bort när man inte tror någon. Alltså tror jag att de inte tror på magontet. Stämmer det med resten? Jag läser vidare. Emelie säger 'Gå och bli sjuk någon annanstans.' Först trodde jag att de var arga, men det låter som ett skämt."</i>
Fråga 1 · på raderna	Tejpen, den stora saxen, silverpappret och kartongen.
Fråga 2 · mellan raderna, Det som menas	Ledtrådarna: <i>"mamma tittade på taket"; "Gå och bli sjuk någon annanstans"</i> . Svar som texten stöder: hon vet att han inte är sjuk och håller tillbaka ett skratt, eller hon vet något om Emelie som hon inte vill avslöja. Båda håller när eleven visar en ledtråd. En tanke att pröva: <i>"Hon är trött på honom."</i> Men mamma säger inget till honom. Fråga tillbaka: <i>"Varför tittar man bort?"</i>
Fråga 3 · mellan raderna, Varför	Ledtrådarna: <i>"Nej, varför skulle jag det?"; "Jag har mycket att göra, Ruben"</i> . Svar som texten stöder: hon vill hålla det hemligt tills det är klart, eller hon vill inte bli avbruten medan hon arbetar. Båda håller när eleven visar en ledtråd. En tanke att pröva: <i>"Hon skäms för att hon har stulit."</i> Men hon säger att hon har mycket att göra. Fråga tillbaka: <i>"Vad gör Emelie med dörren?"</i>
Fråga 4 · mellan raderna, Före och efter	Ledtrådarna: <i>"medeltidsdag i min klass"; "Skölden är klar"</i> . Svar som texten stöder: Emelie gör en riddarutstyrsel av hans saker, så att han kan vara med på medeltidsdagen. En tanke att pröva: <i>"Hon stäl hans saker."</i> Men Emelie säger <i>"Skölden är klar"</i> . Fråga tillbaka: <i>"Vad händer i skolan i morgon?"</i>
Fråga 5 · bortom raderna	Ett svar kan vara att han säger till Emelie vad han tror, eller att han väntar och ser. Ett bra svar nämner något ur texten och ger ett eget skäl.
Öppna frågor	<i>"Vad tror ni att Ruben säger till Emelie på morgonen?"; "Varför tror ni att Ruben inte ber om en utklädnad?"</i>
Om eleven fastnar	Peka på <i>"Skölden är klar"</i> .

© Niclas Fohlin. Ur Textsamtal i grupp, <https://niclasfohlin.se/stodundervisning/textsamtal-i-grupp>.

NÅGON HAR VARIT HÄR

Tmorgon är det medeltidsdag i min klass, och alla ska komma utklädda till riddare eller prinsessor. Jag har ingen utklädnad och har bestämt mig för att vara sjuk. Vid middagen sa jag att jag hade ont i magen. Min storasyster Emelie tittade på mamma, och mamma tittade på taket.

Sedan upptäckte jag att någon hade varit i mitt rum. Tejpen var borta, och den stora saxen, och silverpappret från julen, och tv-kartongen som mamma hade sparat. Jag visste precis vem det var.

Emelie kom ut ur sitt rum och stängde dörren snabbare än vanligt.

”Har du varit i mitt rum?” frågade jag.

”Nej, varför skulle jag det?”

”Du har glitter på kinden.”

”Det är min nya stil”, sa hon. ”Jag har mycket att göra, Ruben. Gå och bli sjuk någon annanstans.”

Hennes dörr smällde igen. Senare låg jag vaken och hörde en sax klippa där inne, och Emelie som mumlade för sig själv: ”Skölden är klar. Nu är det bara hjälmen kvar.”

Jag drog täcket över huvudet och somnade med ryggen mot väggen, så att hon inte skulle kunna ta något mer.

1. Vilka saker är borta från Rubens rum?
2. Varför tittar mamma på taket när Ruben säger att han har ont i magen? Hur vet du det?
3. Varför svarar Emelie nej när Ruben frågar om hon har varit i hans rum? Vad i texten får dig att tro det?
4. Vad förstår du i slutet som Ruben inte förstår? Hur vet du det?
5. Ruben somnar med ryggen mot väggen så att Emelie inte ska kunna ta något mer. Vad hade du gjort i hans ställe? Varför?

Lärarens sida: Mellan, text 16, Den trötta hästen

Textsamtal i grupp · åk 2–9

Det som står mellan raderna: Det är sommar, och åskan är på väg, så torpets hö förstörs om det ligger kvar. Varför bonden hjälper till går att läsa på flera sätt.

I passet	
Stilen	I Selma Lagerlöfs stil, som i Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige: en sägen som börjar <i>"Det berättas"</i> , och en natur som lever. Läs lugnt, som vid en brasa. Läs vidare: Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige.
Före läsningen	Vad gör man med tvätt som hänger ute när det börjar mullra? Förklara först orden torp, ett litet hus på landet, och lada, ett hus där man har hö.
Stoppet	Stanna efter <i>"Bakom skogen hade det börjat mullra, och svalorna flög lågt över ängen."</i> Något är konstigt: varför har Karin så bråttom?
Tänka högt · fråga 2, Var och när	<i>"Vänta, här står inte när på året det är. Jag ser framför mig en flicka som springer barfota uppför en backe medan det mullrar bakom skogen. Det står 'barfota', och det står 'redan full av torrt hö'. Jag vet att man går barfota när det är varmt, och att man tar in höet på sommaren. Alltså tror jag att det är sommar. Stämmer det? Jag läser vidare. Deras hö ligger kvar på ängen. Ja, det stämmer, och nu förstår jag varför hon har bråttom."</i>
Fråga 1 · på raderna	Den står och äter i lugn och ro, och den lyfter huvudet när den hör Karins röst.
Fråga 2 · mellan raderna, Var och när	Ledtrådarna: <i>"redan full av torrt hö"; "barfota"; "deras hö låg kvar på ängen"</i> . Svar som texten stöder: sommar, när höet ska in. En tanke att pröva: <i>"Vinter, det står ju."</i> Karin talar om vintern som kommer, men hon är barfota och höet ligger ute på ängen. Fråga tillbaka: <i>"När går man barfota, och när tar man in hö?"</i>
Fråga 3 · mellan raderna, Varför	Ledtrådarna: <i>"stod hästen redan vid Karins vagn"; "de första tunga dropparna föll"; "stod länge med hästens rep i handen"</i> . Svar som texten stöder: han skäms, för nu syns det att hästen inte var trött, eller han förstår att Karin behöver hjälp, eller han ser att regnet förstör höet. Alla håller när eleven visar en ledtråd. En tanke att pröva: <i>"För att höet är hans."</i> Hans eget hö ligger redan inne, och det är Karins som ligger kvar. Fråga tillbaka: <i>"Vems hö ligger kvar på ängen, och var ligger bondens hö?"</i>
Fråga 4 · bortom raderna	Ett svar kan vara att han har blivit snäll, eftersom han hjälper till i regnet, eller att han bara blev rädd eller skämdes. Ett bra svar tar ställning och visar på något bonden gör.
Öppna frågor	<i>"Hästen lyfte huvudet när den hörde Karin. Vad tror ni att den tänkte?"; "Vad säger Karin när bonden börjar lasta?"</i>
Om eleven fastnar	Peka på <i>"barfota"</i> .

© Niclas Fohlin. Ur Textsamtal i grupp, <https://niclasfohlin.se/stodundervisning/textsamtal-i-grupp>.

DEN TRÖTTA HÄSTEN

Det berättas att det i Värmland bodde en bonde som var så snål att han jagade bort sparvarna från gården. Hans lada var redan full av torrt hö. En eftermiddag kom Karin från det lilla torpet vid sjön springande uppför backen, barfota och andfådd. Bakom skogen hade det börjat mullra, och svalorna flög lågt över ängen.

Hon frågade om hon fick låna hästen en timme, för deras hö låg kvar på ängen, och det var kons mat i vinter. Bonden tittade mot stallet. Där stod hästen och åt i lugn och ro, och den lyfte huvudet när den hörde Karins röst, för de var gamla vänner.

”Hästen är trött”, sa bonden.

Karin sprang hem, men då hände något underligt. Det blev stilla, som om skogen höll andan. Sedan small det, och hästen sparkade upp stalldörren och sprang nerför backen. När bonden kom ner till torpet stod hästen redan vid Karins vagn. Himlen var svart, och de första tunga dropparna föll. Bonden stod länge med hästens rep i handen. Sedan tog han en högaffel och började lasta. Det berättas att han aldrig mer sa att en häst var trött.

1. Vad gör hästen när bonden tittar mot stallet?
2. Vilken tid på året är det? Hur vet du det?
3. Varför börjar bonden lasta Karins hö? Vad i texten får dig att tro det?
4. Bonden säger aldrig mer att en häst är trött. Har han blivit snäll på riktigt? Varför?

Lärarens sida: Mellan, text 17, Klonk

Textsamtal i grupp · åk 2–9

Det som står mellan raderna: Iris betalar halva, och hjälmen har fastnat förut.

I passet	
Före läsningen	Vad kan hända när man provar något innan man har köpt det?
Stoppet	Stanna efter <i>"Iris tittade på tanten, och sedan tog hon något ur fickan och lade det på bordet."</i> Något är konstigt: två personer kan vara <i>"hon"</i> .
Tänka högt · fråga 3, Vem, syftning	<i>"Vänta, vem är 'hon'? Jag ser framför mig Iris och tanten vid bordet. Det står 'en tjugolapp var i fickan', och det står 'tog hon något ur fickan'. Jag vet att det är den som köper som tar fram pengar. Alltså tror jag att hon är Iris och att det är hennes tjugolapp. Stämmer det? Jag läser vidare. 'Halva', säger hon, och tanten stoppar sedeln i sin väska. Ja, det stämmer."</i>
Fråga 1 · på raderna	En tjugolapp var.
Fråga 2 · mellan raderna, Var och när	Ledtrådarna: <i>"full av bord med gamla tallrikar"; "en cykel utan sadel"; "allt i lådan kostade fem kronor"</i> . Svar som texten stöder: en loppis. En tanke att pröva: <i>"En affär."</i> En affär kan sälja begagnat, men här står borden på en parkering. Fråga tillbaka: <i>"Vad ligger på borden?"</i>
Fråga 3 · mellan raderna, Vem, syftning	Ledtrådarna: <i>"en tjugolapp var i fickan"; "för fyrtio kronor"; "Halva"</i> . Svar som texten stöder: Iris, med sin tjugolapp. En tanke att pröva: <i>"Tanten, hon står precis före."</i> Men tanten säljer, och hon stoppar sedeln i sin väska. Fråga tillbaka: <i>"Vad är hälften av fyrtio?"</i>
Fråga 4 · mellan raderna, Varför	Ledtrådarna: <i>"tog fram en flaska matolja under bordet"; "Lugn, det här brukar hjälpa."; "Prova du, den passar säkert"</i> . Svar som texten stöder: hon vill få loss hjälmen och har gjort det förut, eller hon vet att hjälmen fastnar, och därför sa hon att den passar. Båda håller när eleven visar en ledtråd. En tanke att pröva: <i>"Hon ska laga mat."</i> Oljan kommer fram just när hjälmen sitter fast. Fråga tillbaka: <i>"Vad menar tanten med 'brukar'?"</i>
Fråga 5 · bortom raderna	Ett svar kan vara att Anton betalar, eftersom han tryckte ner hjälmen, att Iris betalar, eftersom hon sa åt honom att prova, eller att tanten inte borde ta betalt, eftersom hon sa att den passar och hade oljan redo. Ett bra svar tar ställning och visar ett skäl i texten.
Öppna frågor	<i>"Iris fnissar åt Anton i hjälmen. Hur tror ni att Anton tar det?"; "Allt i lådan kostade fem kronor. Varför tror ni att hjälmen kostar fyrtio?"</i>
Om eleven fastnar	Peka på <i>"en tjugolapp var i fickan"</i> .

© Niclas Fohlin. Ur Textsamtal i grupp, <https://niclasfohlin.se/stodundervisning/textsamtal-i-grupp>.

KLONK

Parkeringen bakom skolan var full av bord med gamla tallrikar, böcker med bruna kanter och en cykel utan sadel.

Någon ropade att allt i lådan kostade fem kronor. Anton och Iris gick från bord till bord med en tjugolapp var i fickan.

”Den där måste du prova”, sa Iris och lyfte en riddarhjälm av plåt ur lådan.

”Prova du, den passar säkert”, sa tanten bakom bordet och nickade.

Anton tryckte ner hjälmen över huvudet, och det sa klunk.

”Hur ser jag ut?” Rösten lät som om den kom ur en plåtburk.

”Som en riddare”, sa Iris och fnissade, ”fast en liten riddare.”

Anton drog och drog, men hjälmen satt fast.

”Då är den såld”, sa tanten, ”för fyrtio kronor.”

”Men det var hon som sa att jag skulle prova!” ropade Anton och pekade åt fel håll, på en golvlampa med fransar.

Iris tittade på tanten, och sedan tog hon något ur fickan och lade det på bordet.

”Halva”, sa hon, ”och resten betalar han.”

Tanten stoppade sedeln i sin väska och tog fram en flaska matolja under bordet. ”Lugn, det här brukar hjälpa.”

1. Vad hade Anton och Iris i fickan?
2. Vad är det för slags ställe som Anton och Iris är på?
Hur vet du det?
3. Det står att ”hon” tar något ur fickan och lägger det på bordet.
Vem är hon? Hur vet du det?
4. Varför har tanten en flaska matolja under bordet? Vad i texten får dig att tro det?
5. Vem borde betala för hjälmen? Varför?

Lärarens sida: Mellan, text 18, Trappsteget

Textsamtal i grupp · åk 2–9

Det som står mellan raderna: Tekla vill visa att hon inte behöver någon, men hon är ensam.

I passet	
Stilen	I Kate DiCamillos stil, som i Edward Tulanes fantastiska resa: en berättare som talar till läsaren, och en lista. Läs varmt. Läs vidare: Edward Tulanes fantastiska resa.
Före läsningen	När sparar man något för säkerhets skull?
Stoppet	Stanna efter <i>”Det var inte det jag frågade”, sa mannen.</i> Något är konstigt: mannen och Tekla pratar om olika saker.
Tänka högt · fråga 3, Känsla	<i>”Vänta, mannen säger att Tekla inte svarade på det han frågade. Jag ser framför mig Tekla på trappsteget. Det står ’en nyckel i ett snöre runt halsen’, och Tekla säger ’Jag behöver ingen hund’. Jag vet att man har nyckeln runt halsen när ingen är hemma, och att den som säger nej fast ingen har frågat tänker på just det. Alltså tror jag att Tekla är ensam. Stämmer det? Jag läser vidare. Hon sitter kvar. Ja, det stämmer.”</i>
Fråga 1 · på raderna	Hon sparar den i fickan.
Fråga 2 · mellan raderna, Vem, syftning	Ledtrådarna: <i>”stor och grå och luktade som en blöt matta”; ”lade sig över hennes gypaskor utan att fråga”.</i> Svar som texten stöder: hunden Baron. Också en gammal man kan vara <i>”stor och grå”</i> , men en man lägger sig inte på någons skor. En tanke att pröva: <i>”Den gamla mannen.”</i> Mannen står i porten. Fråga tillbaka: <i>”Vem ligger på skorna?”</i>
Fråga 3 · mellan raderna, Känsla	Ledtrådarna: <i>”en nyckel i ett snöre runt halsen”; ”för säkerhets skull”; ”Jag behöver ingen hund”.</i> Svar som texten stöder: ensam eller längtande, fast hon inte visar det, eller trotsig och försiktig. En tanke att pröva: <i>”Bra, det räckte ju.”</i> Det säger berättaren, men Tekla svarar på något som ingen frågade. Fråga tillbaka: <i>”Vad frågade mannen?”</i>
Fråga 4 · mellan raderna, Varför	Ledtrådarna: <i>”Baron såg nöjd ut”; ”medan mannen berättade om tre sorters regn”.</i> Svar som texten stöder: en till Baron eller mannen, eller i hopp om att de kommer igen. Alla håller när eleven visar en ledtråd. En tanke att pröva: <i>”Hon ville äta mer själv.”</i> Hon åt ju bara hälften förut och sparade resten. Fråga tillbaka: <i>”Vart tog halva smörgåsen vägen?”</i>
Fråga 5 · bortom raderna	Snäll, för han skämtar och vill ha Tekla som sällskap, eller lite elak, för han rättar henne. Ett bra svar har skäl i texten.
Öppna frågor	<i>”Varför säger mannen att han pratar för mycket?”; ”Vad säger Tekla nästa dag?”</i>
Om eleven fastnar	Peka på <i>”hälften sparade hon i fickan”.</i>

© Niclas Fohlin. Ur Textsamtal i grupp, <https://niclasfohlin.se/stodundervisning/textsamtal-i-grupp>.

TRAPPSTEGET

Om Tekla ska du veta en sak: hon behövde ingen. Hon hade en nyckel i ett snöre runt halsen, en blå ryggsäck och ett eget trappsteg utanför porten. Det räckte. Varje eftermiddag satt hon på trappsteget och åt sin smörgås, men hälften sparade hon i fickan, för säkerhets skull.

Den fjärde dagen kom han. Han var stor och grå och luktade som en blöt matta, och han lade sig över hennes gymaskor utan att fråga. ”Han heter Baron”, sa en gammal man i tofflor som stod i porten. ”Får han ligga kvar en stund? Han har bara mig, och jag pratar för mycket om väder.”

”Jag behöver ingen hund”, sa Tekla.

”Det var inte det jag frågade”, sa mannen.

Du kanske tror att Tekla gick in då, men det gjorde hon inte. Hon satt kvar medan mannen berättade om tre sorters regn, och Baron låg kvar på hennes fötter. Jag vet inte vart den halva smörgåsen i fickan tog vägen, men Baron såg nöjd ut. Nästa dag hade Tekla två smörgåsar i ryggsäcken.

1. Vad gör Tekla med hälften av smörgåsen?
2. Vem är ”han” som kommer den fjärde dagen? Titta bara på orden före hans namn. Vad i texten får dig att tro det?
3. Hur känner sig Tekla de första dagarna på trappsteget? Vad i texten får dig att tro det?
4. Varför har Tekla två smörgåsar i ryggsäcken nästa dag? Vad i texten får dig att tro det?
5. Mannen sa ”Det var inte det jag frågade.” Var han snäll eller lite elak mot Tekla? Varför?

Lärarens sida: Mellan, text 19, Biljetten

Textsamtal i grupp · åk 2–9

Det som står mellan raderna: Jeb vill slippa tre timmar i kyrkan och får kompisarna att betala för biljetten.

I passet	
Stilen	I Mark Twains stil, som i Tom Sawyers äventyr: en berättare som genomskådar knepet, och överdrifter. Läs med ett litet leende. Läs vidare: Tom Sawyers äventyr.
Före läsningen	Vilka saker kan barn byta med varandra? Förklara först ordet faster: pappas syster.
Stoppet	Stanna efter <i>"När kyrkklockan slog sju satt Jeb på bryggan vid floden med fötterna i vattnet."</i> Något passar inte: då skulle han vara i kyrkan.
Tänka högt · fråga 4, Varför	<i>"Vänta, klockan sju skulle Jeb sitta i kyrkan. Jag ser framför mig Jeb på bryggan. Det står 'från klockan sju till tio', och det står 'Jeb hade aldrig suttit still länge nog'. Jag vet att tre timmar är länge att sitta still. Alltså tror jag att Jeb sålde biljetten för att slippa kyrkan. Stämmer det? Jag läser vidare. Jeb hör sången på långt håll och tycker att den aldrig har låtit så vackert. Ja, det stämmer."</i>
Fråga 1 · på raderna	En präst skulle tala från sju till tio.
Fråga 2 · mellan raderna, Det som menas	Ledtrådarna: <i>"höll Jeb upp biljetten mot solen som om den var av guld"; "Inte ens för en sköldpadda"</i> . Svar som texten stöder: att de ska vilja köpa den. En tanke att pröva: <i>"Att de ska gå, för han vill behålla den."</i> Men han håller upp den så att de ser den. Fråga tillbaka: <i>"Vad gör Jeb med biljetten?"</i>
Fråga 3 · mellan raderna, Varför	Ledtrådarna: <i>"som om den var av guld"; "Amos tittade på Eli"</i> . Svar som texten stöder: Amos tror att biljetten är något fint, eller han vill inte att Eli ska få den. Båda håller när eleven visar en ledtråd. En tanke att pröva: <i>"Han vill gå till kyrkan."</i> Amos tar inte fram sina saker förrän han har sett Eli bjuda. Fråga tillbaka: <i>"Vem tittar Amos på innan han tar fram sina saker?"</i>
Fråga 4 · mellan raderna, Varför	Ledtrådarna: <i>"från klockan sju till tio"; "Jeb hade aldrig suttit still länge nog"; "satt Jeb på bryggan vid floden"</i> . Svar som texten stöder: han vill slippa kyrkan och får saker på köpet. En tanke att pröva: <i>"Han ville ha sköldpaddan."</i> Sista stycket visar att han helst är långt från kyrkan. Fråga tillbaka: <i>"Var är Jeb klockan sju?"</i>
Fråga 5 · bortom raderna	Smart, eftersom ingen tvingades och Jeb slapp sitta still, eller fult, eftersom Amos betalade för tre timmars stillasittande, Eli gav bort sin sköldpadda utan att få något och fastern betalade för en biljett som Jeb aldrig använde. Ett bra svar tar ställning och nämner en detalj ur texten.
Öppna frågor	<i>"Hur kom sköldpaddan med i bytet?"; "Vad tänker Amos efter två timmar i kyrkan?"</i>
Om eleven fastnar	Peka på <i>"från klockan sju till tio"</i> .

© Niclas Fohlin. Ur Textsamtal i grupp, <https://niclasfohlin.se/stodundervisning/textsamtal-i-grupp>.

BILJETTEN

Fastern sa alltid att en pojke blir snäll av att sitta still. Jeb hade aldrig suttit still länge nog för att ta reda på det. Nu hade hon köpt en biljett åt honom för tio cent. På biljetten stod det att en präst skulle tala i kyrkan från klockan sju till tio.

När Amos och Eli kom barfota nerför gatan, höll Jeb upp biljetten mot solen som om den var av guld.

”Jag skulle aldrig sälja den”, sa han. ”Inte ens för en sköldpadda.” Eli höll fram en liten sköldpadda i sin hatt. Amos tittade på Eli och tog fram en kam och en pilspets.

Jeb suckade djupt, som en man som måste sälja sin enda ko. Amos fick biljetten, och Jeb fick kammen, pilspetsen och sköldpaddan. Hur sköldpaddan kom med i bytet kunde ingen av dem förklara.

När kyrkklockan slog sju satt Jeb på bryggan vid floden med fötterna i vattnet. Sången från kyrkan hördes över vattnet, och Jeb tyckte att den aldrig hade låtit så vackert. Det kunde bero på att han aldrig hade hört den på så långt håll.

-
1. Vad stod det på biljetten?
 2. Vad vill Jeb att Amos och Eli ska göra när han säger ”Jag skulle aldrig sälja den”? Hur vet du det?
 3. Varför tar Amos fram sin kam och sin pilspets? Vad i texten får dig att tro det?
 4. Varför säljer Jeb biljetten? Hur vet du det?
 5. Var det smart eller fult av Jeb att sälja biljetten på det sättet? Varför?

Lärarens sida: Mellan, text 20, Koppen med guldkant

Textsamtal i grupp · åk 2–9

Det som står mellan raderna: Koppen har en spricka och läcker, och därför är hon rädd för att bli använd. Hon gömmer sprickan och låtsas vara för fin, och den vanliga muggen är den som gör nytta.

I passet	
Stilen	I H.C. Andersens stil, som i Stoppnålen: saker som pratar och tycker att de är fina, och en berättare som ler åt dem. Läs lite högtidligt, med glimten i ögat. Läs vidare: Den ståndaktige tennsoldaten.
Före läsningen	Varför står de finaste kopparna ofta i ett skåp och används sällan?
Stoppet	Stanna efter <i>"Efter en stund växte en brun fläck på duken, alldeles vid koppens fot."</i> Något är konstigt: varifrån kommer fläcken? Säger någon att flickan spillde, fråga: <i>"När kom fläcken, och var började den?"</i>
Tänka högt · fråga 2, Varför	<i>"Vänta, en fläck vid koppens fot? Jag ser framför mig den vita duken och en brun fläck som växer. Det står 'alltid med samma sida ut mot rummet', och det står 'Jag tycker inte om varmt vatten'. Jag vet att en kopp som läcker har en spricka någonstans. Alltså tror jag att koppen har en spricka på andra sidan, som hon vill gömma. Stämmer det? Jag läser vidare. Hon ställs tillbaka med samma sida ut som förut. Ja, det stämmer."</i>
Fråga 1 · på raderna	Alldeles vid koppens fot.
Fråga 2 · mellan raderna, Varför	Ledtrådarna: <i>"alltid med samma sida ut mot rummet"; "Jag tycker inte om varmt vatten"; "en brun fläck på duken, alldeles vid koppens fot"</i> . Svar som texten stöder: hon har en skada på andra sidan, till exempel en spricka, och vill inte att någon ska se den. Att hon vill visa sin fina sida håller som en början, och då frågar du vad den andra sidan döljer. En tanke att pröva: <i>"För att guldets ska synas."</i> Det förklarar varken fläcken eller <i>"varmt vatten"</i> . Fråga tillbaka: <i>"Varifrån kommer fläcken, och vad säger den om koppen?"</i>
Fråga 3 · mellan raderna, Det som menas	Ledtrådarna: <i>"Äntligen"; "med samma sida ut som förut"; "Där är det lugnast för den som är fin"</i> . Svar som texten stöder: hon skäms och låtsas att hon själv vill stå där, eller hon är lättad över att slippa visas igen. Båda håller när eleven visar en ledtråd. En tanke att pröva: <i>"Hon står helst där för att hon är fin, det står ju."</i> Hon viskade ju <i>"Äntligen"</i> när hon ställdes fram. Fråga tillbaka: <i>"Vad viskade koppen på duken?"</i>
Fråga 4 · bortom raderna	Ett svar kan vara att koppen är finast, för hon är av porslin med guld, eller att muggen är finast, för den gör nytta. Ett bra svar säger vad fin betyder för eleven.
Öppna frågor	<i>"Muggen svarade inte. Vad tror ni att den tänkte?"; "Koppen säger att en greve drack ur henne. Hände det, eller kan det ha varit på något annat sätt?"</i>
Om eleven fastnar	Peka på <i>"en brun fläck på duken"</i> .

© Niclas Fohlin. Ur Textsamtal i grupp, <https://niclasfohlin.se/stodundervisning/textsamtal-i-grupp>.

KOPPEN MED GULDKANT

I det gamla skåpet bredvid kakelugnen stod en kopp av fint porslin med guldkant. ”En gång drack en greve ur mig”, sa koppen varje kväll. ”Han sa att han aldrig hade sett något så vackert.” För varje kväll blev greven lite finare. Bredvid henne stod en tjock brun mugg. Den användes varje morgon, och koppen höll sig en bit ifrån den, för vardag kan smitta.

Koppen stod alltid med samma sida ut mot rummet. ”Jag tycker inte om varmt vatten”, sa hon. ”Det är för vanliga koppar.” En söndag kom prästen på besök, och flickan i huset ställde fram den fina koppen på den vita duken. ”Äntligen”, viskade koppen. Flickan höllde upp kaffe. Efter en stund växte en brun fläck på duken, alldeles vid koppens fot.

Prästen fick dricka ur muggen i stället, och han sa att kaffet var gott. Koppen ställdes tillbaka längst in i skåpet, med samma sida ut som förut. ”Där står jag helst”, sa hon. ”Där är det lugnast för den som är fin.” Muggen svarade inte, för den stod kvar hos prästen och höll hans kaffe varmt.

-
1. Var på duken växer den bruna fläcken?
 2. Varför står koppen alltid med samma sida ut mot rummet?
Vad i texten får dig att tro det?
 3. Vad menar koppen när hon säger ”Där står jag helst”?
Hur vet du det?
 4. Vem är finast, koppen eller muggen? Varför?

Lärarens sida: Mellan, text 21, Tändstickorna

Textsamtal i grupp · åk 2–9

Det som står mellan raderna: Farmor fuskar för Jakobs skull. Hon räknar fel med flit och visar sina kort, så att han vinner, troligen för att göra honom glad.

I passet	
Före läsningen	Vad kan man satsa när man spelar kort hemma? Förklara först ordet summa: det man får när man lägger ihop tal.
Stoppet	Stanna efter <i>”Elva, sa Hawa.”</i> Något är konstigt: en mattelärare räknar fel.
Tänka högt · fråga 2, Ordet	<i>”Vänta, här räknar någon fel. Jag ser framför mig farmor vid köksbordet och Jakobs sexa och femma. Det står ‘hade varit mattelärare i fyrtio år’, och det står ‘Sex och fem blir tolv’. Jag vet att en mattelärare kan räkna ut sex och fem, så hon räknar fel med flit. Alltså tror jag att fuska betyder att farmor hjälper Jakob att vinna. Stämmer det? Jag läser vidare. Efter en halvtimme har Jakob tjugo tändstickor och farmor två. Ja, det stämmer.”</i>
Fråga 1 · på raderna	Mattelärare.
Fråga 2 · mellan raderna, Ordet	Ledtrådarna: <i>”hade varit mattelärare i fyrtio år”; ”Sex och fem blir tolv”; ”Jakob tjugo tändstickor och farmor två”.</i> Svar som texten stöder: att farmor bryter mot reglerna så att Jakob vinner. En tanke att pröva: <i>”Att hon fuskar för att vinna själv.”</i> Men det är Jakob som får tändstickorna, och farmor har bara två kvar. Fråga tillbaka: <i>”Vem vinner när farmor fuskar?”</i>
Fråga 3 · mellan raderna, Det som menas	Ledtrådarna: <i>”höll dem ännu lägre”; ”jag sa ju att jag skulle fuska”.</i> Svar som texten stöder: att det är bra och att Jakob får titta, för hon vill att han ska se korten. En tanke att pröva: <i>”Att hon inte visste att han såg.”</i> Men hon håller korten ännu lägre efteråt. Fråga tillbaka: <i>”Vad gör farmor med korten sedan?”</i>
Fråga 4 · mellan raderna, Det som menas	Ledtrådarna: <i>”Elva”; ”lade ner sina kort på bordet”; ”sköt alla tändstickorna över till Jakob”.</i> Svar som texten stöder: att farmor bryter mot reglerna och att spelet ska gå rätt till, eller att Hawa också vill få hjälp och vinna någon gång. Båda håller när eleven visar en ledtråd. En tanke att pröva: <i>”Att Jakob fuskar.”</i> Men det är farmor som räknar fel och visar korten. Fråga tillbaka: <i>”Vem är det som fuskar?”</i>
Fråga 5 · bortom raderna	Ja, eftersom Jakob skrattar för första gången på hela dagen, eller nej, eftersom Hawa förlorar fast hon räknar rätt. Ett bra svar tar ställning och nämner Jakob eller Hawa.
Öppna frågor	<i>”Jakob har knappt sagt någonting sedan han kom. Vad tror ni att farmor har märkt?”; ”Farmor blinkar när hon säger att hon tänker fuska. Vem tror ni att hon blinkar åt?”</i>
Om eleven fastnar	Peka på <i>”Sex och fem blir tolv”.</i>

TÄNDSTICKORNA

Farmor hade varit mattelärare i fyrtio år. Hon räknade fortfarande ut allt i huvudet, också vad maten kostade innan kassan hann pipa. Varje söndag spelade hon kort med Jakob och kusinen Hawa vid köksbordet. De satsade tändstickor, och den som fick högst summa på sina två kort tog alla tändstickorna. Jakob hade knappt sagt någonting sedan han kom.

”Akta er nu, för i dag tänker jag fuska”, sa farmor och blinkade. Hawa fick elva och farmor nio. Jakob vände sina kort, en sexa och en femma.

”Sex och fem blir tolv, så då vinner Jakob”, sa farmor.

”Elva”, sa Hawa.

”Tolv”, sa farmor bestämt och sköt alla tändstickorna över till Jakob.

I nästa runda höll farmor sina kort så lågt att Jakob kunde se vartenda ett.

”Farmor, jag ser dina kort”, sa Jakob.

”Jaså, gör du det”, sa farmor och höll dem ännu lägre.

”Det är orättvist!” sa Hawa och lade ner sina kort på bordet.

”Ja”, sa farmor, ”jag sa ju att jag skulle fuska.”

Efter en halvtimme hade Jakob tjugo tändstickor och farmor två, och då skrattade Jakob för första gången på hela dagen.

-
1. Vad hade farmor varit i fyrtio år?
 2. Farmor säger att hon tänker fuska. Vad betyder ”fuska” när farmor säger det? Hur vet du det?
 3. Farmor säger ”Jaså, gör du det” och håller korten ännu lägre. Vad menar hon? Vad i texten får dig att tro det?
 4. Hawa säger ”Det är orättvist!” Vad menar hon? Hur vet du det?
 5. Gjorde farmor rätt när hon fuskade? Varför?

Lärarens sida: Mellan, text 22, Rena händer

Textsamtal i grupp · åk 2–9

Det som står mellan raderna: Berättaren kan inte spela. Mehdi spiller saften på sig så att vännen slipper spela, och på vägen hem ger han vännen en utväg. Berättaren tror kanske att det var en olycka.

I passet	
Stilen	I Ulf Starks stil, som i Kan du vissla Johanna: ett barn som berättar mer än det förstår, och allvar och skratt i samma scen. Läs torrt. Läs vidare: Kan du vissla Johanna.
Före läsningen	Varför kan det vara svårt att säga att man inte kan något?
Stoppet	Stanna efter <i>"Sedan tittade han på saftglaset."</i> Något är konstigt: varför tittar Mehdi på glaset just nu?
Tänka högt · fråga 2, Före och efter	<i>"Vänta, varför tittar Mehdi på glaset just nu? Jag ser framför mig berättaren vid pianot och Rut som väntar. Det står 'ett glas röd saft', och det står 'Sedan tittade han på saftglaset'. Jag vet att röd saft nära vita tangenter kan sluta illa. Alltså tror jag att något kommer att hända med saften. Stämmer det? Jag läser vidare. Mehdis tröja hänger rosa och blöt, och pianolocket är stängt. Ja, saften hamnade på Mehdi."</i>
Fråga 1 · på raderna	Ett glas röd saft.
Fråga 2 · mellan raderna, Före och efter	Ledtrådarna: <i>"ett glas röd saft"; "hans egen hängde rosa och blöt över en köksstol"; "Pianolocket var stängt"</i> . Svar som texten stöder: saften hamnade på Mehdi, och berättaren behövde aldrig spela. Säger en elev att det inte står, stämmer det, men tröjan och pianolocket visar vad som hände. En tanke att pröva: <i>"Berättaren spelade för Rut."</i> Pianolocket är stängt, och Mehdis tröja hänger rosa och blöt. Fråga tillbaka: <i>"Varför har Mehdi på sig Ruts tröja?"</i>
Fråga 3 · mellan raderna, Varför	Ledtrådarna: <i>"Han tittade på mina händer en lång stund"; "Sedan tittade han på saftglaset"; "Man kanske måste öva några år först"</i> . Svar som texten stöder: han har förstått att berättaren inte kan spela och ger vännen en utväg, eller han vill på ett snällt sätt visa att han vet. Båda håller när eleven visar en ledtråd. En tanke att pröva: <i>"För att svåra stycken är svåra."</i> Det upprepar bara det Mehdi säger. Fråga tillbaka: <i>"Vad tittade Mehdi på precis innan?"</i>
Fråga 4 · bortom raderna	Ett svar kan vara att säga sanningen eller spela för Rut. Ett bra svar säger vad det betyder för henne.
Öppna frågor	<i>"Vad tror ni att Rut förstår?"; "Berättaren säger att Mehdi är klumpig. Vet berättaren varför Mehdi spillde? Vad i texten får er att tro det?"</i>
Om eleven fastnar	Peka på <i>"hängde rosa och blöt"</i> .

© Niclas Fohlin. Ur Textsamtal i grupp, <https://niclasfohlin.se/stodundervisning/textsamtal-i-grupp>.

RENA HÄNDER

Jag har aldrig sagt att jag spelar piano bra. Jag sa till Mehdi att jag spelade lite piano, mest svåra stycken. Det är en stor skillnad. Men Mehdi berättade det för sin granne Rut, och Rut har ett piano och en massa regler. Man tar av sig skorna, man tvättar händerna, och man rör inte pianot förrän man har ätit en bulle. Nu satt jag på hennes pall med rena händer och bullsmulor på tröjan.

”Varsågod”, sa Rut och knäppte händerna. ”Ingen har spelat på det sedan min man levde.”

Jag lyfte händerna över tangenterna. Tangenterna var väldigt vita, och det fanns väldigt många. Mehdi stod bredvid med ett glas röd saft. Han tittade på mina händer en lång stund. Sedan tittade han på saftglaset.

En kvart senare satt vi i Ruts kök igen. Mehdi hade på sig en av Ruts tröjor, och hans egen hängde rosa och blöt över en köksstol.

Pianolocket var stängt. På vägen hem sa Mehdi: ”Svåra stycken är nog svåra. Man kanske måste öva några år först.”

”Minst”, sa jag. Mehdi är faktiskt klok ibland, fast han är så klumpig.

-
1. Vad har Mehdi i handen när berättaren sitter vid pianot?
 2. Vad hände under den kvart som texten hoppar över?
Hur vet du det?
 3. Varför säger Mehdi att man kanske måste öva några år först?
Vad i texten får dig att tro det?
 4. Rut säger att ingen har spelat på pianot sedan hennes man levde. Vad borde berättaren göra nu? Varför?

Lärarens sida: Mellan, text 23, Fönstret på andra sidan

Textsamtal i grupp · åk 2–9

Det som står mellan raderna: Selin och damen är vänner genom fönstret, och Selin blir orolig när fönstret är mörkt. Vinkandet betyder mycket för den ensamma damen, och till sist förstår berättaren det.

I passet	
Stilen	I Antoine de Saint-Exupérys stil, som i Lille prinsen: en vuxen som erkänner att vuxna missar mycket, och ett barn som frågar igen. Läs lugnt. Läs vidare: Lille prinsen.
Före läsningen	Vad kan man se från ett köksfönster en kväll?
Stoppet	Stanna efter <i>"Hon frågade en tredje gång och tog sedan på sig skorna."</i> Något upprepas: Selin frågar tre gånger.
Tänka högt · fråga 3, Varför	<i>"Vänta, nu tar Selin på sig skorna. Jag ser framför mig ett mörkt fönster på andra sidan gården. Det står 'Varje kväll klockan åtta', och det står 'Varför är det mörkt i mitt fönster?' Jag vet att man blir orolig när något som alltid händer inte händer. Alltså tror jag att Selin vill gå dit och se hur damen har det. Stämmer det? Jag läser vidare. De knackar länge hos damen. Ja, det stämmer."</i>
Fråga 1 · på raderna	Hon vinkade mot ett fönster på andra sidan gården.
Fråga 2 · mellan raderna, Ordet	Ledtrådarna: <i>"Det är någon annans lägenhet"; "en gammal dam vinkade tillbaka"; "Varför är det mörkt i mitt fönster?"</i> Svar som texten stöder: fönstret där hennes vän bor. En tanke att pröva: <i>"Att hon äger fönstret."</i> Hon vinkar till damen där. Fråga tillbaka: <i>"Vem bor bakom fönstret?"</i>
Fråga 3 · mellan raderna, Varför	Ledtrådarna: <i>"Varje kväll klockan åtta"; "Varför är det mörkt i mitt fönster?"; "frågade en tredje gång"</i> . Svar som texten stöder: hon vill se om damen har det bra. En tanke att pröva: <i>"Hon vill gå ut och leka."</i> Det är kväll, och hon har frågat om fönstret tre gånger. Fråga tillbaka: <i>"Vad frågar Selin om?"</i>
Fråga 4 · mellan raderna, Varför	Ledtrådarna: <i>"Jag trodde inte att någon skulle sakna den"; "fast Selin redan sov"; "Jag vinkade"</i> . Svar som texten stöder: berättaren har förstått att vinkandet betyder mycket för damen, eller vill se att lampan lyser. Båda håller när eleven visar en ledtråd. En tanke att pröva: <i>"Berättaren vinkar åt Selin."</i> Hon sover redan. Fråga tillbaka: <i>"Vem vinkar tillbaka?"</i>
Fråga 5 · bortom raderna	Selin, som såg att fönstret var mörkt och frågade tills någon lyssnade, eller berättaren, som gick dit och skruvade i en ny lampa. Ett bra svar tar ställning och visar på något personen gör.
Öppna frågor	<i>"Hur tror ni att vinkandet började?"; "Vad tänkte damen på torsdagen?"</i>
Om eleven fastnar	Peka på <i>"Varför är det mörkt i mitt fönster?"</i>

FÖNSTRET PÅ ANDRA SIDAN

Vuxna ser ett fönster och tänker på gardiner. Jag var likadan den veckan jag var barnvakt åt Selin. Varje kväll klockan åtta vinkade hon från köksfönstret mot ett fönster på andra sidan gården. Där tändes en lampa, och en gammal dam vinkade tillbaka. "Det där är mitt fönster", sa Selin.

"Det är någon annans lägenhet", sa jag.

"Det är mitt fönster", sa hon igen, som om jag inte hade hört.

På torsdagen var fönstret mörkt.

"Varför är det mörkt i mitt fönster?" frågade Selin.

Jag sa att damen hade lagt sig. Selin frågade igen, och jag sa att damen kanske var bortrest. Jag skulle diska och betala räkningar, och sådant tycker vuxna är viktigt. Hon frågade en tredje gång och tog sedan på sig skorna.

Vi fick knacka länge innan damen öppnade. Lampan i hennes fönster hade gått sönder, och hon nådde inte upp. Jag skruvade i en ny.

"Jag trodde inte att någon skulle sakna den", sa hon och tittade på Selin.

Tillbaka i köket ställde jag mig vid fönstret fast Selin redan sov, och där borta lyste lampan. Jag vinkade, och någon vinkade tillbaka.

1. Vad gjorde Selin varje kväll klockan åtta?
2. Selin säger "Det där är mitt fönster". Vad menar hon med "mitt"? Hur vet du det?
3. Varför tar Selin på sig skorna? Vad i texten får dig att tro det?
4. Varför ställer sig berättaren vid fönstret fast Selin redan sover? Hur vet du det?
5. Vem gjorde mest för damen, Selin eller berättaren? Varför?

Lärarens sida: Mellan, text 24, Till skäret

Textsamtal i grupp · åk 2–9

Det som står mellan raderna: Mormor låter Frans bestämma men är orolig och håller utkik.

I passet	
Stilen	I Tove Janssons stil, som i Sommarboken: envisa repliker och det osagda. Läs torrt. Läs vidare: Sommarboken.
Före läsningen	Vad behöver man tänka på innan man ror ut ensam i en liten båt? Förklara först ordet skär: en liten ö av sten ute i havet.
Stoppet	Stanna efter <i>"Flytvästen låg redan i båten, fast han inte hade lagt den där."</i> Något är konstigt: vem har lagt den där?
Tänka högt · fråga 3, Det som menas	<i>"Vänta, någon har lagt västen i båten. Jag ser framför mig Frans på bryggan och det mörka vattnet. Det står 'Gör som du vill', och det står 'Flytvästen låg redan i båten'. Jag vet att man lägger fram en flytväst åt någon man är rädd om. Alltså tror jag att mormor menar ja, men är orolig. Stämmer det? Jag läser vidare. Fisken ligger kvar i hinken, halvt rensad. Ja, det stämmer."</i>
Fråga 1 · på raderna	Flytvästen.
Fråga 2 · mellan raderna, Känsla	Ledtrådarna: <i>"Frans väntade, men hon sa ingenting mer"; "Han stod länge på bryggan"; "utan att knyta upp repet"</i> . Svar som texten stöder: osäker, rädd eller besviken över att inget gräl blev av. De håller när eleven visar en ledtråd. En tanke att pröva: <i>"Glad, för han fick ja."</i> Han står länge och knyter aldrig upp repet. Fråga tillbaka: <i>"Vad gör Frans när han sitter i båten?"</i>
Fråga 3 · mellan raderna, Det som menas	Ledtrådarna: <i>"Flytvästen låg redan i båten"; "fisken låg kvar i hinken, halvt rensad"</i> . Svar som texten stöder: att han får välja, fast hon är rädd om honom. En tanke att pröva: <i>"Att hon är sur."</i> Hon har lagt flytvästen i båten och lämnat fisken halvt rensad. Fråga tillbaka: <i>"Varför ligger fisken kvar i hinken?"</i>
Fråga 4 · mellan raderna, Det som menas	Ledtrådarna: <i>"Kikaren låg i hennes knä"; "Då vet jag när jag ska sitta här"</i> . Svar som texten stöder: att hon ska hålla utkik efter Frans när han ror, fast hon säger något annat. En tanke att pröva: <i>"Hon tycker om fåglar."</i> Det kan hon göra också, men hon vill sitta där just när Frans ror. Fråga tillbaka: <i>"När ska mormor sitta på klippan?"</i>
Fråga 5 · bortom raderna	Frans bestämmer, eller mormor styr utan att säga nej. Ett bra svar har skäl i texten.
Öppna frågor	<i>"Mormor tog med kikaren till klippan. Vad tror ni att hon hade gjort om Frans hade rott ut?"; "Frans hade alla skälen färdiga för ett gräl. Varför tror ni att det aldrig blev något gräl?"</i>
Om eleven fastnar	Peka på <i>"Då vet jag när jag ska sitta här"</i> . Förklara gärna att man ser långt med en kikare.

TILL SKÄRET

Frans hade bestämt sig redan vid frukosten, och han hade alla skälen färdiga för ett gräl.

”Jag ror ut till skäret alldeles ensam”, sa han.

Mormor satt på en stol vid trappan och rensade abborre med den gamla fiskkniven.

”Gör som du vill”, sa hon.

Frans väntade, men hon sa ingenting mer, och måsarna skrek över bryggan.

Han stod länge på bryggan. Vattnet var mörkare ute vid skäret än i viken, och vinden drog mörka streck över ytan. Flytvästen låg redan i båten, fast han inte hade lagt den där.

”Det blåser”, ropade han upp mot trappan.

”Lite”, sa mormor utan att titta upp.

”Från fel håll”, sa Frans.

”Det gör det ofta”, sa mormor.

Frans satte sig i båten och väntade utan att knyta upp repet.

När han kom upp igen hade mormor flyttat sin stol till klippan, där man ser ut till skäret. Kikaren låg i hennes knä, och fisken låg kvar i hinken, halvt rensad.

”Jag ror i morgon när vinden har vänt”, sa Frans.

”Det är bra”, sa mormor. ”Då vet jag när jag ska sitta här och titta på fåglarna.”

-
1. Vad låg redan i båten?
 2. Hur känner sig Frans när han står på bryggan? Hur vet du det?
 3. Vad menar mormor när hon säger ”Gör som du vill”?
Vad i texten får dig att tro det?
 4. Mormor säger att hon ska sitta på klippan och titta på fåglarna.
Vad menar hon? Vad i texten får dig att tro det?
 5. Vem bestämmer om Frans ska ro, Frans eller mormor? Varför?

Lärarens sida: Mellan, text 25, Ditt rum

Textsamtal i grupp · åk 2–9

Det som står mellan raderna: Yasin saknar sin bror, som har flyttat.

I passet	
Känsligt	Några elever kan ha syskon eller föräldrar som har flyttat. Låt samtalet handla om Yasin, och fråga inte vem som känner igen sig.
Före läsningen	Hur märker man i ett brev vad den som skriver egentligen tycker?
Stoppet	Stanna efter <i>"Jag säger att jag lånar det."</i> Något är konstigt: man lånar inte sitt eget rum.
Tänka högt · fråga 3, Ordet	<i>"Vänta, han lånar sitt eget rum? Mamma säger ju att det är hans. Jag ser framför mig broderns affischer på väggen. Det står 'inte har hunnit ta ner dem', och det står 'det har jag inte hunnit heller'. Jag vet att man inte ändrar något i ett rum som man bara lånar. Alltså tror jag att lånar betyder att rummet fortfarande är broderns. Stämmer det? Jag läser vidare. Brodern får sängen på jullovet. Ja, det stämmer."</i>
Fråga 1 · på raderna	Han har inte hunnit ta ner dem.
Fråga 2 · mellan raderna, Före och efter	Ledtrådarna: <i>"Nu har jag ditt rum"; "Kommer du hem på jullovet?"; "Det luktar fortfarande din deodorant".</i> Svar som texten stöder: storebror har nyss flyttat hemifrån, och Yasin har fått hans rum. En tanke att pröva: <i>"Storebror är bortrest en vecka."</i> Då skulle mamma inte säga att rummet är Yasins nu. Fråga tillbaka: <i>"Vad säger mamma om rummet?"</i>
Fråga 3 · mellan raderna, Ordet	Ledtrådarna: <i>"Mamma säger att det är mitt rum nu"; "inte har hunnit ta ner dem"; "Då får du sängen".</i> Svar som texten stöder: att rummet fortfarande är broderns och att Yasin håller det åt honom, eller att rummet inte känns som hans eget än. Båda håller när eleven visar en ledtråd. En tanke att pröva: <i>"Att han ska lämna tillbaka det till mamma."</i> Han vill att brodern ska få sängen. Fråga tillbaka: <i>"Vem ska få sängen?"</i>
Fråga 4 · mellan raderna, Känsla	Ledtrådarna: <i>"det gör jag ju varje natt ändå"; "för jag har räknat"; "inte har hunnit ta ner dem".</i> Svar som texten stöder: nej, han saknar sin bror och håller rummet åt honom, eller både glad och ledsen på samma gång. En tanke att pröva: <i>"Ja, det är dubbelt så stort, det skriver han."</i> Men han sover inte ens i sängen. Fråga tillbaka: <i>"Var sover Yasin på nätterna?"</i>
Fråga 5 · bortom raderna	Ett svar kan vara att brodern förstår att Yasin saknar honom, eller att han bara tror att Yasin skryter. Ett bra svar visar vilka ord brodern lägger märke till.
Öppna frågor	<i>"Mamma tjarar om att Yasin ska vädra. Vad tror ni att mamma anar?"; "Vad tror ni att storebror skriver tillbaka?"</i>
Om eleven fastnar	Peka på <i>"det gör jag ju varje natt ändå"</i> .

DITT RUM

Hej storebror!

Nu har jag ditt rum, och det är dubbelt så stort som mitt gamla och har ett fönster mot gården. Du sa alltid att jag aldrig skulle få komma in här, men nu bor jag här, så det så.

Det finns några saker som du borde veta. Elementet klickar ungefär trehundra gånger varje natt, och det vet jag, för jag har räknat. Dina affischer sitter kvar på väggen, eftersom jag inte har hunnit ta ner dem. Det luktar fortfarande din deodorant, och mamma tjatar om att jag ska vädra, men det har jag inte hunnit heller.

Mamma säger att det är mitt rum nu. Jag säger att jag lånar det.
Hälsningar Yasin

PS Kommer du hem på jullovet? Då får du sängen. Jag kan sova på madrassen på golvet, det gör jag ju varje natt ändå.

-
1. Varför sitter storebrors affischer kvar, enligt Yasin?
 2. Vad har hänt innan Yasin skriver brevet? Hur vet du det?
 3. Yasin säger att han "lånar" rummet. Vad menar han med det? Vad i texten får dig att tro det?
 4. I början skriver Yasin som om han är glad över rummet. Är han det? Hur vet du det?
 5. Vad tror du att storebror förstår när han läser brevet? Varför?

Lärarens sida: Mellan, kartläggning efter, Två minuter

Textsamtal i grupp · åk 2–9

Det som står mellan raderna: Elin är nervös och vill få det överstökat. Hon är bakom en scen i en aula, strax före ett framträdande.

Kartläggningen	
Så gör du	Eleven gör kartläggningen enskilt med dig utanför passen, på fem till åtta minuter. Ställ ingen fråga före läsningen, och stanna inte. Eleven läser själv, och för den som avkodar mödosamt läser du texten högt först. Eleven svarar muntligt, och du skriver i protokollet. Den första frågan ger 1 poäng, och fråga 2 och fråga 3 ger 0–2 poäng var, högst 5 poäng. Fråga tillbaka bara om eleven inte svarar, och skriv då ett h efter poängen.
Fråga 1 · på raderna	Tre.
Fråga 2 · mellan raderna, Känsla	<p>Ledtrådarna: <i>"drog upp strumporna för tredje gången"; "Jag kan gå först om du vill"; "Elins lapp var mjuk och skrynklig i kanterna, och hon vek den en gång till".</i></p> <p>Svar som texten stöder: nervös, spänd, stressad, eller otålig och vill få det överstökat. En tanke att pröva: <i>"Glad, för det ska hända något roligt."</i> Det bygger inte på texten. Fråga tillbaka: <i>"Hur många gånger drog Elin upp strumporna, och vad gör hon med lappen?"</i></p> <p>Poäng: 2 poäng för en slutsats som texten stöder med ledtråd, till exempel <i>"Nervös, för hon har dragit upp strumporna tre gånger."</i> 1 poäng för en känsla som texten stöder utan ledtråd (<i>"Nervös."</i>) eller en ledtråd utan slutsats (<i>"Hon drar upp strumporna."</i>). 0 poäng för en känsla som texten inte stöder, ett svar som bara upprepar en mening, eller inget svar.</p>
Fråga 3 · mellan raderna, Var och när	<p>Ledtrådarna: <i>"Stolar skrapade mot golvet därute"; "över dörren ut mot salen blinkade en röd lampa"; "glittriga dräkter".</i></p> <p>Svar som texten stöder: bakom en scen, i en aula eller på en teater, strax före ett framträdande. En tanke att pröva: <i>"I klassrummet, för fröken är där."</i> Men stolarna, lampan och dräkterna pekar på en scen. Fråga tillbaka: <i>"Vem sitter på stolarna som skrapar, och när har man glittriga dräkter på sig?"</i></p> <p>Poäng: 2 poäng för en plats som texten stöder med ledtråd, till exempel <i>"Bakom en scen, för det sitter folk därute på stolar."</i> 1 poäng för rätt plats utan ledtråd (<i>"Bakom en scen."</i>) eller en ledtråd utan plats (<i>"De har dräkter."</i>). 0 poäng för en plats som texten inte stöder, som <i>"Hemma"</i>, eller inget svar.</p>
Fråga 4 · bortom raderna	Ett bra svar nämner att Elin har dragit upp strumporna flera gånger eller att lappen är skrynklig, och ger ett eget skäl.
Om eleven fastnar	Peka på <i>"drog upp strumporna för tredje gången"</i> .

© Niclas Fohlin. Ur Textsamtal i grupp, <https://niclasfohlin.se/stodundervisning/textsamtal-i-grupp>.

TVÅ MINUTER

Elin stod i halvmörkret och drog upp strumporna för tredje gången. Stolar skrapade mot golvet därute, och varje gång någon hostade hördes det hela vägen in. Luften var varm och luktade damm.

”Två minuter kvar”, viskade fröken utan att titta på henne.

”Jag kan gå först om du vill”, sa Elin. Hon hade sagt samma sak för en stund sedan, och fröken nickade bara mot ljuset där framme.

Bakom henne tickade en klocka, och över dörren ut mot salen blinkade en röd lampa. De andra hade glittriga dräkter som prasslade när de rörde sig. Elins lapp var mjuk och skrynklig i kanterna, och hon vek den en gång till.

1. Hur många gånger hade Elin dragit upp strumporna?
2. Hur känner sig Elin? Hur vet du det?
3. Var är Elin? Hur vet du det?
4. Fröken viskar att det är två minuter kvar. Vad hade du sagt till Elin? Varför?